

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNUK

Broj 477 • 3. srpnja 2015. • Izlazi od 1991.

BESPLATNI PRIMJERAK

MORH, EDA
I FONDLOV
EUROPSKE
UNIJE

PROMOCIJA POLAZNIKA VOJNIH ŠKOLA

LE BOURGET
2015

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

RAZGOVOR

stožerni narednik
Pero BERTOVIĆ

dvostruki pobjednik natjecanja
Prvi za Hrvatsku

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA 0 2 7 1 5
9 771330500003

SADRŽAJ

4 RAZGOVOR

Stalni predstavnik RH u NATO-u,
veleposlanik Boris Grigić

6 MORH

Zapovjednik USAREUR-a general Hodges u MORH-u

7 NATO

Završen ministarski sastanak država članica NATO-a

8 HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

Promocija polaznika vojnih škola

10 OSRH

Najbolji polaznici vojnih škola HVU-a 2014./2015.

12 OSRH

Spašavanje stopostotnog invalida

14 MORH

MORH, EDA i fondovi Europske unije

16 RAZGOVOR

stožerni narednik Pero BERTOVIĆ,
dvostruki pobjednik natjecanja Prvi za Hrvatsku

18 POLIGON "CRVENA ZEMLJA"

Završetak šestomjesečnih priprema za EUBG

20 VIJESTI IZ OSRH

Osnovana sportska udružka "Kadet"

IMPRESSUM

Nakladnik:

**MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTV**

Glavni urednik:
Zamjenica glavnog urednika:
Urednici i novinari:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr)

Vesna Pintarić (vpintar@morph.hr)

Leida Parllov (leida.parlov@morph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@morph.hr)

Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić

Dubravka Marić (dmatic@morph.hr)

Tomislav Brandt

Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@morph.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@morph.hr

3000 primjeraka

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2015.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

- 22 RAZGOVOR**
Konstantin Nesterov, predsjedavajući NATO-ova Odbora za investicije (*Investment Committee*)
- 24 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
Pokusna plovidba Adelaidea
- 28 RATNA MORNARICA**
Topovi se vraćaju na more
- 34 PJEŠAČKO NAORUŽANJE**
Dvije puške iz Anatolije
- 37 RATNO ZRAKOPLOVSTVO**
Le Bourget 2015

- 42 PODLISTAK**
Fatalne mine i obalne utvrde
- 46 FILATELIJA**
Marke - vojni helikopteri
- 47 VEKSIOLOGIJA**
Indijske vojnopomorske zastave
- 48 MULTIMEDIJA**
Infracrveni pogled
- 50 DUHOVNOST**
Krist nije neki liječnik već Spasitelj

SPASAVANJE STOPOSTOTNOG INVALIDA

Razgovor s Petrom Šimićem, članom OSRH-a o uspostavi vojne škole u Vukovaru, i o vlasništvo vojnih objekata u Vukovaru. Razgovor s Borisom Grigićem, predstavnikom RH pri NATO-u o uspostavi vojne škole u Kninu. Razgovor s Pero Bertovićem, članom OSRH-a o uspostavi vojne škole u Vukovaru.

RADIONICI PETAR ŽRINSKI, JAHNO LEPEN TE MUDRAZENIK EGOR PAULOV I VUKIN TOMISLAV LONČIĆ U KNINU SPASILI STOPOSTOTNOG INVALIDA KOJI JE PAO U RIJEKU KRKU

U Kninu je došao stopostotni invalid, čiji su noge amputirane u sklopu vojnog napada na Knin. Uz pomoć vojnika i civila, vojnici su ga spasili i prevezli u bolnicu. Radionici Petar Žrinski, Jahn Lepen te mudrazenik Egor Paulov i vukin Tomislav Lončić su u Kninu spasili stopostotnog invalida koji je pao u rijeku Krku.

RAZGOVOR
Tek kad sam stigao shvatio sam koliko sam se turapio. Staza je bila duboka, voda je visoka, a vjetar je bio još veći. Uz to da vremenski uvjeti, kila je povek u dobra, no kad pada voda, vjetar i voda, tada je to u dobra. Uz to da je voda visoka, ja sam se trebao dobiti do reke, ali mi austrijski kolagi desetak dana nisu mogli da me dovedu do reke. Uz to da je voda visoka, obicej protiv sporati duh koji mi je vukao naprijed. Molitve mi je bila golema, nego da davaš mi je rođenjeni, rođen u Sljeme!

NISAM SE NADAO DRUGOJ POBJEDI, ALI SVE SE POKLOPILO...

Radionici Petar Žrinski, Jahn Lepen te mudrazenik Egor Paulov i vukin Tomislav Lončić u Kninu spasio stopostotnog invalida koji je pao u rijeku Krku.

UVODNIK

U ovom broju donosimo razgovor sa stalnim predstavnikom RH pri NATO-u veleposlanikom Borisom Grigićem koji ističe kako se Republika Hrvatska u ovih šest godina članstva u Savezu u potpunosti pozicionirala kao pouzdana i konstruktivna saveznica koja daje značajan doprinos u odnosu na svoju veličinu i snagu...

Svečanim je postrojavanjem polaznica i polaznika vojnih škola u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski" obilježen Dan državnosti i završetak ove školske godine, u naznočnosti brojnih visokih vojnih i civilnih dužnosnika te obitelji i rodbine polaznika. Donosimo vam reportažu o najboljim polaznicima netom završene školske godine, kao i o najuspješnijem instruktoru.

Donosimo vam također reportažu o četvorici pripadnika OSRH koji su brzom i nesebičnom reakcijom spasili stopostotnog invalida koji je u Kninu nesretnim slučajem pao u rijeku Krku.

Do kraja srpnja bit će objavljeni rezultati međunarodnog natječaja koji je Europska obrambena agencija (EDA) raspisala u svrhu potpore tehnološkim projektima dvojne namjene koji bi se finansirali iz fondova Europske unije. Uz pomoć i potporu MORH-a, na natječaju sudjeluju i hrvatske tvrtke te institucije o čemu detaljnije možete pročitati u ovom broju.

Stožerni narednik Pero Bertović po drugi je put zaredom pobjednik natjecanja za najspremnijeg pripadnika OSRH. Njegova iskustva s ovogodišnjeg natjecanja te usporedbu s prošlogodišnjim donosimo vam u razgovoru koji objavljujemo u ovom broju.

Bojna Vukovi GMTBR-a uspješno je provedenom vježbom na vojnom poligonu "Crvena zemlja" završila uvježbavanja cijelokupne satnije od razine pojedinca, desetine, voda za potrebe EUBG-a.

U razgovoru s Konstantinom Nesterovim, predsjedavajućim NATO-ova Odbora za investicije, saznali smo da se u Hrvatskoj provode tri velika projekta: adaptacija objekata za mirnodopski smještaj Razmjestivog komunikacijskog modula (DCM), NATINADS te uspostava ASBE elementa u Kontrolno-izvještajnom središtu (CRC)...

RAZGOVOR

Stalni predstavnik RH
u NATO-u, veleposlanik
Boris Grigić

HRVATSKA SE POUZDAN I K

HRVATSKA POLITIKA PREMA NATO-u I U NATO-u JEST AKTIVAN I KONKRETAN DOPRINOS SAVEZU. TO SE NARAVNO OVDJE PREPOZNALO JER AKTIVNO SUDJELUJEMO U NATO-ovim OPERACIJAMA I MISIJAMA. UVJERN SAM DA SMO SE U OVIH ŠEST GODINA U POTPUNOSTI POZICIONIRALI KAO POUZDANA I KONSTRUKTIVNA SAVEZNICA KOJA DAJE ZNAČAJAN DOPRINOS U ODNOSU NA SVOJU VELIČINU I SNAGU...

Sa stalnim predstavnikom RH-a u NATO savezu, veleposlanikom Borisom Grigićem razgovorali smo između dviju ministarskih konferencija NATO-a, one ministara vanjskih poslova te ministara obrane. Veleposlanik Grigić govorio je o trenutačno najvažnijim događajima koji su u posebnom fokusu NATO-a, ali i o bitnoj ulozi koju Republika Hrvatska ima u Savezu. Najavio je također posjet glavnog tajnika NATO-a Hrvatskoj u srpnju...

Republika je Hrvatska nedavno obilježila šestu obljetnicu ulaska u NATO. Koje smo benefite dobili članstvom u tom razdoblju?

Prvo bih rekao da je najveća korist od ulaska u NATO to što smo postali članica najjačeg vojno-političkog saveza u povijesti. Time smo ušli u krug zemalja koje dijele zajedničke vrijednosti, slično razmišljaju o ključnim sigurnosnim pitanjima današnjice, imaju slične ciljeve i zajednički rade na njihovu ostvarenju. Sada smo u poziciji da ravnopravno s ostalih 27 članica raspravljamo o ključnim pitanjima sigurnosti Saveza i o globalnim pitanjima, dajemo svoja mišljenja i prijedloge, u skladu s našim vanjskopolitičkim i drugim ciljevima te nacionalnim interesima. Na taj način utječemo na formiranje zajedničkih stajališta Saveza prema stalnim i ozbiljnim izazovima s kojima bi se Hrvatska teško mogla sama nositi. Stalnom interakcijom s drugim članicama saznajemo iskustva i rješenja koja nam pomažu u usmjeravanju vlastitog razvoja i modernizacije na korist svih. Vrijedi to i za naše sudjelovanje u NATO-ovim operacijama. Sudjelujemo u svim fazama političkih i vojnih priprema, planiranja i provedbi operacija, dajemo doprinos Savezu, a s druge strane, uspoređujemo se s drugim članicama i učimo. Ne manja važna korist od članstva u Savezu jest i otvaranje novih gospodarskih mogućnosti,

POZICIONIRALA KAO ONSTRUKTIVAN PARTNER

prije svega za hrvatsku vojnu industriju jer smo ulaskom u NATO dobili jednu dodatnu verifikaciju. Ponudama hrvatske vojne industrije pristupa se sasvim drugačije jer su to sada ponude iz zemlje koja je NATO-ova članica.

Izazovi pred kojima se trenutačno nalazi NATO možda su veći nego ikad prije, bilo da je riječ o izazovima nakon aneksije dijela ukrajinskog teritorija, čime je ratni konflikt vraćen u Europu ili kada govorimo o prijetnjama koje dolaze od skupina koje sve jače šire teror i netoleranciju (ISIL). Na koji se način NATO i EU nose s ovim sve većim izazovima?

S ovim novim prijetnjama NATO je ušao u novu fazu u svojoj povijesti. Nakon što je završila operacija u Afganistanu, koja je u zadnjih deset godina dominirala u Savezu, NATO se našao pred novim izazovima koji su potpuno drugačiji. Istog časa počelo je prilagođavanje tim novim izazovima i u vojnem, političkom i u institucionalnom smislu. NATO članice analizirale su sve aspekte, nove politike Ruske Federacije, a jednako tako sve što se događa na Bliskom istoku i sjevernoj Africi. Prijetnje s istoka i s juga po svom su karakteru potpuno različite, ali im pristupamo s podjednakom pozornosću. Primjerice, saveznici su članici NATO-a i Turkoj promptno uputili pomoć, raketne sustave Patriot, kako bi se obranila od mogućih raketnih napada iz Sirije. S druge je strane pojačan nadzor i uvježbanje snaga u istočnim saveznicama. Ukratko, NATO je stalno na oprezu, prilagođava svoje aktivnosti promjenama u svom sigurnosnom okruženju tako da u svakom trenutku može odgovoriti na svaki izazov.

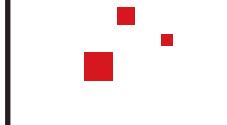
U posljednje se vrijeme često (sve glasnije) čuje da problem u Ukrajini Europa sama mora riješiti? Postoji li zajednički stav

o tom problemu u strukturama NATO-a?

Problem Ukrajine je širi od same Ukrajine. Stanje u i oko Ukrajine primjer je nove politike Rusije koja se prema svojim susjedima postavlja na način koji nije u skladu sa sigurnosnom arhitekturom Europe i gdje se kršenjem općeg i posebnog međunarodnog prava nastoji promijeniti situacija tako da Rusija postane dominantna i da se ograniči suverenitet država u okruženju. To je neprihvatljivo i u NATO-u i u EU-u jer mi svijet vidimo onako kako ga uređuje međunarodno pravo, a to isključuje primjenu vojne i svake druge sile i prisile, a osobito nasilnu promjenu granica. Uloga EU-a i NATO-a različita je jer svaka organizacija ima svoje područje i načine djelovanja. Za NATO je prvenstveni cilj kolektivna sigurnost što znači obrana svake i svih članica Saveza. Osim toga mi nastojimo svojim partnerima pomoći da svoje strukture i pravila usklade s NATO-ovim standardima u demokraciji, civilnom nadzoru nad vojskom i modernom ustroju vojnih sigurnosnih struktura. U tom smislu nastojimo djelovati u našem okruženju pa tako i prema Ukrajini gdje nastojimo pomoći da se moderniziraju i otkloni slabosti koje imaju.

Glavni tajnik NATO-a nedavno je objavio da će se sljedeći NATO-ov samit održati u Varšavi? Na što će biti usmjerен fokus na ovom samitu?

Fokus će biti usmjeren na provedbu odluka s NATO-ova samita u Welesu. NATO intenzivno radi na provedbi tih odluka i u Varšavi će biti trenutak da se pokaže što je napravljeno. Istodobno bi na tom samitu predsjednici država i vlada trebali dati nove smjernice u dalnjem prilagođavanju Saveza okolnostima koje se mijenjaju. Samit će definitivno biti usmjerjen prema prilagodbi i jačanju Saveza u odnosu na prijetnje kojima smo

Ne manja važna korist od članstva u Savezu jest i otvaranje novih gospodarskih mogućnosti, prije svega za hrvatsku vojnu industriju jer smo ulaskom u NATO dobili jednu dodatnu verifikaciju. Ponudama hrvatske vojne industrije pristupa se sasvim drugačije jer su to sada ponude iz zemlje koja je NATO-ova članica

izloženi. Za nas je važna dimenzija tog samita i provedba politike otvorenih vrata. Očekujemo da će Crna Gora već na sastanku ministara vanjskih poslova u prosincu dobiti pozivnicu za članstvo u Savezu, tako da bi na samitu mogla sudjelovati kao zemlja pristupnica. Željeli bismo i da se za Bosnu i Hercegovinu aktivira Akcijski plan za članstvo kao i da se riješi problem makedonskog ulaska u NATO.

Koliko se ovdje u sjedištu NATO-a cijeni Hrvatska kao članica i uloga Oružanih snaga te njihov doprinos Savezu sudjelovanjem u mirovnim misijama, projektima Pametne obrane...?

Hrvatska politika prema NATO-u i u NATO-u jest aktivan i konkretan doprinos Savezu. To se naravno ovdje prepoznao jer aktivno sudjelujemo u NATO-ovim operacijama i misijama. Mi smo u operaciji ISAF dali relativno velik broj vojnika kada ga usporedimo s brojem stanovnika i okviru BDP-a koji imamo i na taj smo način pri vrhu zemalja koje su sudjelovale u ovoj operaciji. I u sadašnjoj misiji Odlučna potpora, koja je savjetodavno-instruktivna, dajemo značajan broj vojnika. I sudjelovanje u operaciji KFOR jasan je doprinos koji u NATO-u svi cijene. U političkom smislu dajemo doprinos posebice u pitanjima u kojima mislimo da znamo više nego druge saveznice, primjerice pitanja vezana uz područje Balkana gdje još uvijek imamo nedovršen posao. Nastojimo objasniti članicama Saveza što se ondje zapravo događa i što bi trebalo napraviti da zemlje koje to žele brže nadočnade zaostatak u približavanju NATO-u. Mislim da na tom području dajemo značajan doprinos jer uz nekoliko drugih članica iz našeg okružja najbolje znamo što se događa. Uvjeren sam da smo se u ovih šest godina u potpunosti pozicionirali kao pouzdana i konstruktivna saveznica koja daje značajan doprinos u odnosu na svoju veličinu i snagu. ■

ZAPOVJEDNIK USAREUR-a GENERAL HODGES U MORH-u

Ministar obrane Ante Kotromanović i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga general zboru Drago Lovrić primili su 29. lipnja u Ministarstvu obrane zapovjednika američkih kopnenih snaga u Europi (USAREUR), general-pukovnika Fredericka Benja Hodgesa u sklopu njegova posjeta Republiци Hrvatskoj. Posjet zapovjedniku USAREUR-a planiran je tijekom aktivnosti njegova obilaska zemalja u području odgovornosti Zapovjedništva američkih snaga za Europu (EUCOM) i Zapovjedništva američke kopnene vojske za Europu (USAREUR). Na sastanku su potvrđeni dobri odnosi dviju zemalja, a ministar Kotromanović istaknuo je da je SAD najvažniji hrvatski

partner na području sigurnosti i obrane, te daljnji interes za održavanjem i proširivanjem bilateralne obrambene suradnje. Održavanje razine sposobnosti i interoperabilnosti naših snaga koje smo stekli surađujući u Afganistanu, naš je primarni interes, naglasio je ministar Kotromanović te dodata kako u tom kontekstu obuka i zajedničke vježbe imaju središnje mjesto, a vježba Immediate Response dobar je primjer kako trebamo zajednički djelovati. General Hodges je izrazio zadovoljstvo posjetom te istaknuo kako je Hrvatska sposoban, učinkovit i vjerodostojan partner SAD-a. "Položaj Hrvatske u regiji od iznimne je važnosti zbog njezina geostrateš-

kog položaja, a Hrvatska se ističe kao lider u očuvanju stabilnosti u ovom dijelu Europe," naglasio je general Hodges. Dodata je također kako su hrvatski i američki vojnici sudjelovali u mirovnoj misiji u Afganistanu te nastavljaju zajednički djelovati u misiji Odlučna potpora. General Lovrić je istaknuo kako su Sjedinjene Američke Države glavni saveznici RH na području obrane i sigurnosti te strateški partner Oružanih snaga RH. "Sa Sjedinjenim Američkim Državama sudjelujemo u brojnim zajedničkim aktivnostima i obukama, a više od 1000 hrvatskih časnika završilo je obuku u SAD-u. Taj dio, kao i održavanje zajedničkih vježbi u Hrvatskoj ostaje prioritet buduće

suradnje," rekao je general Lovrić. Naglasio je i važnost održavanja stabilnosti regije i jugoistoka Europe i mogućnosti poboljšanja suradnje u okviru Inicijative A-5, kao jedne od najvažnijih inicijativa. Na sastanku je podržan prijedlog EUCOM-a i USAREUR-a za zajedničkim domaćinstvom Hrvatske i Slovenije u vježbi Immediate Response i u sljedećem razdoblju, od 2017. godine. General Hodges je obišao i vojne poligone na Slunju i Udbini gdje je upoznat s dalnjim mogućnostima razvoja Središta za borbenu obuku i Simulacijskog središta u sklopu vojnog poligona na Slunju jer bi u zajedničkim obukama i vježbama sudjelovali i američki vojnici. OJI

POSJET DRŽAVNOG TAJNIKA SR NJEMACKE

Pomoćnik ministra za obrambenu politiku Ministarstva obrane RH Zoran Drča i parlamentarni državni tajnik Ministarstva obrane SR Njemačke dr. Ralf Brauksepe održali su 23. lipnja sastanak u Zagrebu. Teme susreta bile su utjecaj događaja na Bliskom istoku i Ukrajini na trenutačnu sigurnosno-političku situaciju u Europi te aktualne mjere i planovi koje poduzima NATO i EU kao odgovor na pogoršanje sigurnosne situacije u euroatlanskom području. Razgovaralo se također o politici proširenja NATO-a, predstojećem samitu u Varšavi, kao i daljnjoj viziji razvoja europskih obram-

benih sposobnosti. Obje zemlje iskazale su spremnost za nastavak potpore европским i euroatlantskim aspiracijama zemalja jugoistočne Europe. Iskazan je interes za daljnje proširenje obrambene suradnje dvaju ministarstava na bilateralnoj osnovi i u okviru multilateralnih foruma te obostrano zadovoljstvo izvrsnom dugogodišnjom suradnjom u međunarodnim vojnim misijama, vojno-tehničkom suradnjom i suradnjom u području obuke i izobrazbe. Sastankom su još jednom potvrđeni izvrsni prijateljski i partnerski odnosi dviju zemalja. OJI

Foto: NATO

HRVATSKI
VOJNIK

broj 477 / 3. srpnja 2015.

7

OJI

NATO

ZAVRŠEN MINISTARSKI SASTANAK DRŽAVA ČLANICA NATO-a

Ministar obrane RH Ante Kotromanović sudjelovao je na dvodnevnom sastanku ministara obrane članica NATO-a održanom 24. i 25. lipnja u sjedištu NATO-a u Bruxellesu. Fokus prve radne sjednice u formatu ministara obrane NATO-a bio je usmjeren na usvajanje odluka potrebnih za implementaciju Akcijskog plana za spremnost Saveza te nove planove obrane. U okviru te sjednice vrhovni je zapovjednik savezničkih snaga u Europi (SACEUR) održao uvodnu prezentaciju o značajnim promjenama u sigurnosnom okružju. Osim toga, raspravljano je o mjerama adaptacije za južno krilo Saveza, hibridnom ratovanju, a ministri obrane potvrdili su predanost ciljevima sadržanim u okviru Zavjeta o obrambenim izdvajanjima. Američki ministar obrane također je najavio osiguravanje ključnih sposobnosti za potrebe brzog raspoređivanja Snaga vrlo visoke spremnosti (VJTF), uključujući prepozicioniranje opreme i naoružanja u istočnim članicama. Tijekom radne večere na kojoj je sudjelovala i visoka predstavnica za vanjsku politiku Europejske unije Federica Mogherini, načasak rasprave bio je usmjeren na promijenjeno sigurnosno okružje i dugoročnu adaptaciju Saveza, uzimajući u obzir nove Politike smjernice za NATO-ov proces obrambenog planiranja te šire implikacije ruske nuklearne strategije. Buduća adaptacija odvijat će se na političkom, vojnom i institucionalnom području, uključujući suradnju s partnerima i EU-om, strateški vojni postav Saveza te daljnje reforme unutar Saveza. Drugog je dana održan sastanak u formatu Komisije NATO-Ukrajina na kojem su ministri obrane ponovno izrazili snažnu potporu ukrajinskom

teritorijalnom integritetu i suverenosti. Ukrajinski je ministar obrane podnio izvješće o situaciji na istoku zemlje, uključujući implementaciju minskih sporazuma. Zaključno, razmotrena je implementacija dogovorenih mjera u potpori Ukrajini, uključujući i zakladne fondove. Zadnja je sjednica u formatu *Resolute Support* bila usmjerena na analizu dosadašnjih učinaka neorbene misije Odlučna potpora i pristupa misiji tijekom idućih mjeseci sukladno situaciji na terenu, te na odluku o ustavbi NATO-ove civilne prisutnosti u Afganistanu nakon završetka misije Odlučna potpora. Zapovjednik misije Odlučna potpora general John F. Campbell te visoki civilni predstavnik Ismail Aramaz podnjeli su izvješća o sigurnosnoj i političkoj situaciji u Afganistanu. Sjednici su nazočili obnašatelj dužnosti afganistan-skog ministra obrane Masoom Stanekzai, posebni predstavnik glavnog tajnika UN-a Nicholas Haysom te visoka predstavnica za vanjsku politiku EU-a Federica Mogherini. ■

Na marginama sastanka ministara obrane članica NATO-a, 24. lipnja u Bruxellesu je potpisano Pismo namjere kojim su Republika Hrvatska, Republika Bugarska, Mađarska i Republika Slovenija potvrdile namjeru zajedničke suradnje u vezi s implementacijom cilja sposobnosti u području razvoja zračnih sposobnosti specijalnih snaga SOF Aviation (*Special Operations Aviation*). Potencijalna područja suradnje uključuju zajedničku obuku i izobrazbu, opremanje i modernizaciju te uspostavu integriranih multinacionalnih postrojbi. Inicijativa je jasan pokazatelj da mehanizmi multinacionalne suradnje u okviru NATO-a članicama Saveza nude široke mogućnosti u procesu razvoja nedostajućih sposobnosti. Uzimajući kao polazište veliku važnost sposobnosti SOF Air/Aviationa kao jednog od prioritetsnih područja razvoja sposobnosti Saveza, Pismo namjere daje okvir za suradnju zainteresiranih nacija, definiranje željenih područja suradnje te njegino proširenje na druge članice NATO-a i PfP-a. Zamjenik glavnog tajnika NATO-a Alexander Versbow koji je načočio ceremoniji potpisivanja naglasio je kako je to još jedan od vrijednih primjera multinacionalne suradnje u okviru NATO-ove inicijative Pametne obrane.

HRVATSKO VOJNO UČILIŠTE

U prigodnom je obraćanju predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović istaknula želju, motiv za učenjem, izvrsnošću i napredovanjem polaznika, dodavši kako je uspješno školovanje zasluga i njihovih obitelji te HVU-a i Republike Hrvatske koja im je pružila priliku za napredovanje... Govoreći o HVU-u predsjednik Vlade RH Zoran Milanović istaknuo je da ga, integriranog u sustav visokog obrazovanja, prije svega čine ljudi koji ulažu u sebe, u svoje znanje i postavljaju pred sebe najviše moguće ciljeve

Svečanim postrojavanjem polaznica i polaznika vojnih škola u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski" i uz prigodni program 25. je lipnja obilježen Dan državnosti Republike Hrvatske i završetak školske godine 2014./2015. Uz polaznike, članove njihovih obitelji, nastavnike i druge djelatnike HVU-a svečanosti su nazočili predsjed-

nica RH i vrhovna zapovjednica OSRH Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednik Hrvatskog sabora Josip Leko, predsjednik Vlade RH Zoran Milanović, ministar obrane RH Ante Kotromanović, načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Drago Lovrić, predstavnici MORH-a, OSRH, MUP-a, akademiske zajednice, diplomatskog i

vojnodiplomatskog zbora te brojni gosti i uzvanici.

U prvom je dijelu svečanosti održana promocija polaznika Temeljne, Napredne i Visoke dočasničke izobrazbe te Napredne časničke izobrazbe i Zapovjedno-stožerne škole "Blago Zadro", dok je središnji dio svečanosti bio promocija polaznika Ratne škole "Ban

Josip Jelačić". Temeljne časničke izobrazbe, Temeljne časničke izobrazbe zdravstvene službe opće medicinske specijalnosti te su također uručene nagrade i pohvale najboljim polaznicima i najboljem instruktoru.

U prigodnom je obraćanju Predsjednica Republike istaknula želju, motiv za učenjem, izvrsno-

PROMOCIJA POLAZNIKA V

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

šću i napredovanjem polaznika, dodavši kako je uspješno školanje zasluga i njihovih obitelji te HVU-a i Republike Hrvatske koja im je pružila priliku za napredovanje. Naglasivši kako je HVU utemeljen u teškim, ratnim uvjetima, a u poratnom se razdoblju uspješno afirmirao u široj vojnoj, te zadnjih nekoliko godina i u sveučilišnoj zajednici pokretanjem novih studijskih programa, predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović zaključila je kako snažno pridonoši ukupnoj uspješnosti OSRH, dodavši da je promocija dodatno uveličala Dan državnosti RH.

Predsjednik Vlade RH Zoran Milanović podsjetio je da Oružane snage RH prije svega brane

hrvatsku cjelovitost, suverenitet i slobodu, iako kao odgovorna članica NATO-a i EU-a Republika Hrvatska sudjeluje i u međunarodnim misijama i operacijama. Govoreći o HVU-u, istaknuo je da ga, integriranog u sustav visokog obrazovanja, prije svega čine ljudi koji ulažu u sebe, u svoje znanje i postavljaju pred sebe najviše moguće ciljeve. "Želim vam puno uspjeha, da čuvate Hrvatsku i da nikad ova znanja koja ste stekli ne morate primjenjivati u praksi," poručio je polaznicama i polaznicima predsjednik Vlade.

Načelnik GS OSRH istaknuo je uspješan razvoj i transformaciju HVU-a, ponajprije kad je riječ o novim studijskim programima,

zahvaljujući kojima je Učilište u samo godinu dana postalo jedno od najpoželjnijih mjesto za studiranje u Hrvatskoj. "Nikad se ne smijemo umoriti u stjecanju novih znanja jer samo znanjem možemo integrirati svoje djelovanje na kopnju, moru, zraku i u cyber dimenziji modernog ratovanja," rekao je general Lovrić istaknuvši cijeloživotno, sveobuhvatno i svremeno obrazovanje dočasnika i časnika kao ključno za učinkovite odgovore na sve aktualne i buduće zadaće koje se postavljaju pred Oružane snage.

"HVU je nastojao pružiti polaznicima sve ono što im je bitno u budućoj karijeri i poslu," naglasio je domaćin svečanosti zapovjednik

HVU-a general-pukovnik Slavko Barić. Podsjetivši da se aktivno radi na dalnjem razvoju HVU-a i novim studijskim programima, general Barić rekao je da je glavna smjernica Učilišta stvaranje dočasnika i časnika koji imaju jasan vojnički karakter, etičku opredijeljenost i jasnu viziju svojeg služenja Oružanim snagama u Hrvatskoj.

U školskoj je godini 2014./2015. izobrazbu na HVU-u završilo 314 polaznika i polaznika, od kojih 294 iz OSRH, jedan polaznik iz MUP-a i 19 polaznika iz stranih oružanih snaga (Bosna i Hercegovina 6, Crna Gora 1, Kosovo 3, Makedonija 6, Njemačka 1, Slovenija 1, Srbija 1). ■

OJNIH ŠKOLA

Povodom završetka školske/akademске godine na Hrvatskom vojnom učilištu, zagrebačku vojarnu "Petar Zrinski" 23. su lipnja posjetili ministar znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske Vedran Mornar i rektor Sveučilišta u Zagrebu Damir Boras, te načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske general zborna Drago Lovrić. Goste je primio zapovjednik HVU-a general-pukovnik Slavko Barić. U sklopu posjeta održan je radni sastanak s temom suradnje civilne znanstveno-obrazovne i sveučilišne zajednice s Hrvatskim vojnim učilištem "Petar Zrinski" u prethodnoj školskoj godini, te je razmotren daljnji tijek suradnje i integracije vojnog školovanja u civilni sustav obrazovanja. Nakon sastanka gosti su obišli objekte i prostore na Učilištu i dobili uvid u aktualne i buduće radne i smještajne kapacitete vojarne "Petar Zrinski".

"Išli bismo korak dalje", rekao je tijekom posjeta ministar Mornar, "otvorili bismo još studija, a razmišljamo i o tome da se HVU integrira u zagrebačko sveučilište, čime bismo vojnicima dali još znanja koja nisu ograničena samo na vojnu struku. Mislim da HVU radi dobro, napreduje velikim koracima i vrlo smo brzo dosegnuli standarde na koje možemo biti ponosni."

Rektor Boras istaknuo je da je vojska dio društva i tako se treba i školovati.

"U perspektivi, nadam se da će HVU postati sastavnica zagrebačkog sveučilišta, što će omogućiti časnicima da nastave raditi i nakon vojne karijere kao civilni vrhunski stručnjaci jer oni to i jesu."

General Barić rekao je da u tijeku nije samo integracija HVU-a sa Sveučilištem, nego širi opseg znanstveno-stručne suradnje, primjerice HVU i pojedini fakulteti već sada nastupaju zajedno i apliciraju za sredstva Europske unije koja će se ulagati u zajednički vojno-sveučilišni laboratoriј. "Uz ono što smo uložili u infrastrukturu, radimo na tome da se i ljudski potencijali razviju još brže i više, sukladno zakonima i zahtjevima sveučilišne zajednice. Dakle, prioriteti su nam ulaganje u ljude, te podizanje standarda učionica, laboratoriјa i kabinetna na najvišu moguću razinu. Tu smo povezani i s NATO-om," zaključio je zapovjednik HVU-a.

NAJBOLJI POLAZNICI VOJNIH

stožerni narednik **Zoran KUŠENIĆ** - najbolji instruktor

Proces izbora najboljeg instruktora traje godinu dana, nema improvizacije. Ponosan sam jer je izbor rezultat mojeg rada i treći je dosad. Što se tiče posla, radim s ljudima koji su već odabrani i profilirani. Mi im kroz nastavni plan i program dajemo odredena znanja i smjernice kako bi poboljšali postojeću vlastitu razinu. Na trećoj sam razini dočasničke izobrazbe i stavljamo naglasak na interakciju, razgovor i suradnju s polaznicima.

narednik **Ante DELIJA**, GMTBR

(Napredna dočasnička izobrazba)

Izobrazba je bila zahtjevna od prvog dana, odmah smo morali započeti rad i nastaviti do kraja. Nije bilo kampanjskog učenja i trebalo je stalno držati koncentraciju. No, svi smo došli spremni. Sami su rezultati pokazali da smo činili iskusnu skupinu dočasnika kojima sve to nije bilo problem, makar je bilo mnogo novih stvari. U daljnjoj karijeri jedino na što mislim je obavljati svoj posao u Satniji veze kako dolikuje, kao i dosad.

skupnik **Ivan MRŠIĆ**, Pukovnija VP-a
(Temeljna dočasnička izobrazba)

Na izobrazbi se može dosta toga naučiti, ponajprije ono povezano s izvršavanjem zadaća, upravljanjem i brigom o ljudima na razini desetine i u mirnodopskom i u borbenom dijelu. Očekivanja su mi ispunjena, dalo se naučiti dosta korisnih stvari o kojima prije nismo mogli detaljno čuti. Školovanje mi treba za daljnju karijeru i napredak u činovima, to su stube koje svaki profesionalac mora proći.

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

ŠKOLA HVU-A 2014./2015.

desetnik Josip PERKOVIĆ, ZzP
(Temeljna časnička izobrazba)

U sustavu sam deset godina. Završetkom ovog dijela školovanja "skačem" s desetnika na poručnika, a počeо sam kao voјnik. Vjerujem da sam ta iskustva dobro koristio u školi, što mi je olakšalo cijelu školsku godinu, a koristit ću ih i kao časnik. Vidjevši mlade kolege koji postaju časnici, uvjerio sam se da se definitivno ne trebamo bojati za budućnost. To su izvrsni ljudi koji vole svoj posao i vojsku.

natporučnica Ivana ERJAVEC, SOD (Napredna časnička izobrazba)

U odnosu na prethodnu razinu izobrazbe, najveću nam je razliku donijelo dosadašnje iskustvo u OSRH, način na koji sve percipiramo. Razina je više posvećena stožernom radu i funkciranju svih nas natporučnika i satnika u stožeru. Najbolja polaznica? Osjećaj je izvrstan, posebno zato što je konkurenca bila zaista velika. Zahvaljujem svima koji su dali obol našem školovanju, predavači nam nisu pružili samo stručna znanja, nego i svoja civilna i vojna iskustva, posebice ona iz Domovinskog rata.

stožerni narednik Stipica BOLANČA, Pukovnija veze (Visoka dočasnička izobrazba)

Individualna nova znanja koja sam stekao na ovoj razini školovanja proistekla su iz kolektivnog znanja predavača, instruktora i polaznika iz OSRH i prijateljskih zemalja. To je bit Visoke dočasničke izobrazbe koja je bila vrlo kompleksna i polaznicima omogućuje da daju ono najbolje od sebe. Jako je teško napraviti granicu i reći "samo jedan je najbolji", mislim da je primjereno izraz "prvi među jednakima".

kapetan korvete Ivan ŽEČEVIĆ TADIĆ, HRM
(Zapovjedno-stožerna škola)

Škola će mi iznimno pomoći u mojoj dalnjem radu, napredovanju i vojničkom pozivu. Ono što sam stekao izvrsno je vojno i operativno umijeće, primjenjivo u OSRH i izvan njih, u operacijama NATO-a i UN-a. Zahvaljujem kolegama polaznicima, radili smo cijelo vrijeme kao zdržani stožer. Zahvaljujem i nastavnicima koji su bili iznimno korektni te zapovjedniku Škole koji nas je bez pogreške vodio ovih deset mjeseci.

OSRH

SPAŠAVANJE STOPA

Nadnarednik **IGOR PAVLOV**, Satnija veze
GMTBR-a

Nema tu ništa čudno. Pa hrvatski vojnici su ti koji su uvećek bili spremni, i uvećek ćemo biti spremni stati ispred građana, zaštiti ih, zbog bilo čega, bilo kad i u bilo kakvoj situaciji. To je ono što je nama u pozivu. Biti vojnik je poziv, nije posao. Naš je poziv da smo tu za sve gradane - onda kad nas trebaju, tu smo.

Razvodnik **FILIP PETRIČEVIĆ**, 4. satnija VP-a, Pukovnija Vojne policije
I meni, i mojim kolegama na čast je i na ponos što smo mogli pomoći. Tog dana navečer, kad sam došao kući, osjećao sam se posebno, ponosno jer sam mogao pomoći čovjeku i spasio sam ljudski život.

Razvodnik **MARIO LEPEN**, 4. satnija VP-a, Pukovnija Vojne policije
Imao sam čast spasiti ljudski život. Osjećali smo se ponosno, sva četvorička, i priskočili bismo opet, sigurno.

Lada PULJIZEVIĆ, snimili Tomislav LONIĆ i Lada PULJIZEVIĆ

STOTNOG INVALIDA

Vojnik **TOMISLAV LONIĆ**, Vojnoobavještajna satnija GMTBR-a
Hrvatski vojnici uvijek su spremni pomoći, bilo kad, bilo gdje, kad treba spasiti ljudski život, mi smo uvijek tu.

RAZVODNICI FILIP PETRIČEVIĆ I MARIO LEPEN TE NADNAREDNIK IGOR PAVLOV I VOJNIK TOMISLAV LONIĆ U KNINU SPASILI STOPOSTOTNOG INVALIDA KOJI JE PAO U RIJEKU KRKU...

B. M. (1961.) stopostotni je invalid. Obje su mu noge i lijeva ruka nepokretni. Kninjani ga susreću dok se u svojim motornim, invalidskim kolicima kreće gradom. B. M. je ujutro, 12. svibnja 2015., krenuo nasipom uz rijeku Krku u Kninu. Iznenada, kotači kolica proklizali su na vlažnoj travi, kolica su se prevrnula i otkotrljala do rijeke. Vezan, pritišćući težinom tijela i glomaznih, teških kolica desnu ruku, jedinu kojom bi možda i mogao nešto napraviti, B. M. se našao u pličaku rijeke. Pokušavao je držati glavu iznad vode, ali kolica su je gurala u vodu, pokušavao se nekako okrenuti ili osloboditi ruku, ali svakim pokretom kolica bi na skliskoj travi i mokroj zemlji kliznula još malo dublje

u rijeku. Tonuo je, bio je sam i nije mogao baš ništa, osim boriti se za zrak i pokušavati zazivati pomoći.

"Čuo sam zapomaganje 'Upomoći, upomoći!', ali nisam vidio tko zapomaže. Potrčao sam prema mostu, odakle je dopirao glas, a onda sam u rijeci, na rubu korita video kotače prevrnutih invalidskih kolica," tako se događaja prisjeća razvodnik Filip Petričević, pripadnik 4. satnije Pukovnije Vojne policije, koji je tog dana, nedaleko od mjesta nesreće, zajedno s kolegom iz postrojbe razvodnikom Mariom Lepenom bio dežuran u nadzoru cestovnog prometa. Razvodnik Petričević prvi je dotrčao do B. M.-a pokušavajući ga spasiti. "Zemlja je klizava, kolica su teška, tijelo je paralizirano i militavo. Pokušao sam ga izvući ispod kolica, ali bio je čvrsto vezan," govori on. Tih, prvih par trenutaka, bodrio je čovjeka i držao mu glavu iznad vode, a onda su pritrčali razvodnik Lepen te nadnarednik Igor Pavlov iz Satnije veze GMTBR-a i vojnik Tomislav Lonić iz Vojnoobavještajne satnije GMTBR-a. Zajednički, uspjeli su prerezati pojaz kolica, izvući čovjeka na obalu, a onda dozvati hitnu pomoći i policiju.

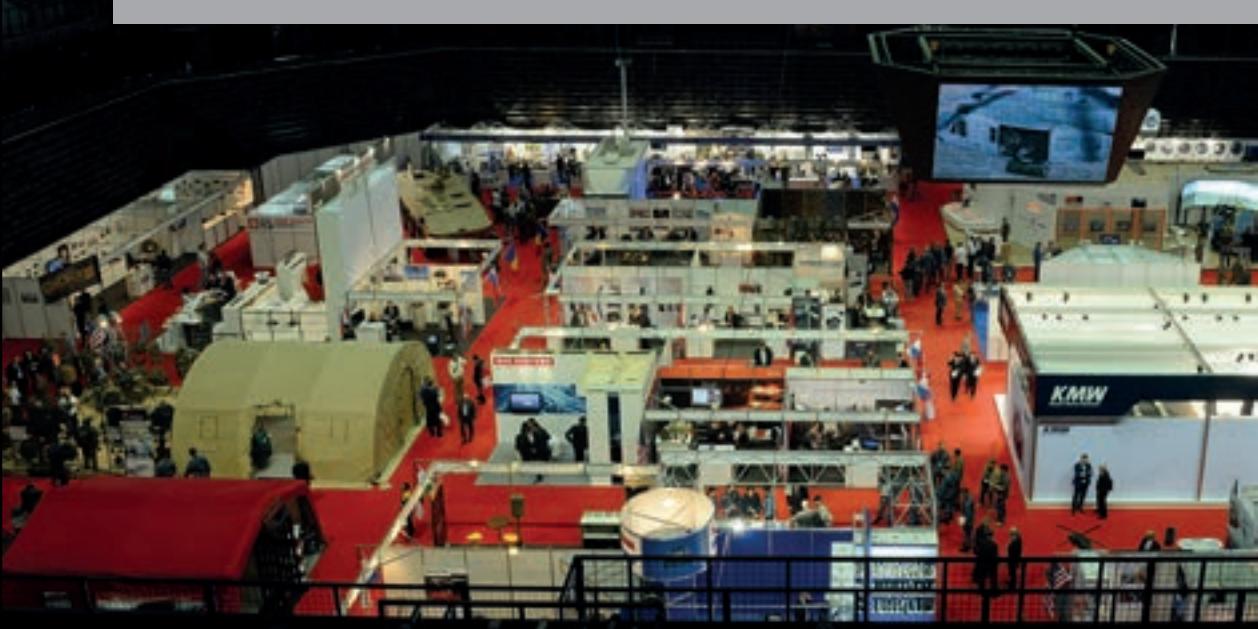
Mjesec dana poslije: B. M. je spašen, otpušten iz bolnice i dalje živi u Kninu. A razvodnici Filip Petričević i Mario Lepen, nadnarednik Igor Pavlov i vojnik Tomislav Lonić, okupljeni oko stola i novinarskog diktafona, na pitanja o događaju uglavnom se pogledavaju, slijedeći ramentima i uglaš ponavljaju: "Pa normalno je da smo spasili čovjeka. Zato smo mi tu."

Novinarski gledano: Petričević, Lepen, Pavlov i Lonić teški su sugovornici. Njihova ih skromnost čini teškim. Nema u njima ni malo želje da se hvale, da veličaju svoj čin, da se razbacuju detaljima pothvata, da se promoviraju u heroje. Za njih je to što su napravili tako prirodno, i tako normalno, i tako jedino moguće da se o tome, zapravo, nema što govoriti. I opet, novinarski gledano: kad bismo živjeli u svijetu u kojem se Petričevići, Lepeni, Pavlovi i Lonići događaju svakog dana, na svakom koraku, baš uvijek i svugdje gdje neki nepoznati čovjek stradava i treba mu pružiti ruku spasa; kad bismo svi bili spremni zastati, pritrčati, čuti vapaj, biti Petričevići, Lepeni, Pavlovi i Lonići – onda spašavanje iz Krke ne bi zasluzilo da bude novinska vijest. Kad bismo... ali nismo.

I zato razvodnici Filip Petričević i Mario Lepen, nadnarednik Igor Pavlov i vojnik Tomislav Lonić zavređuju biti ova vijest. ■

MORH

Mnoge su od hrvatskih tvrtki i institucija koje bi mogle aplicirati za financiranje projekata iz fondova Europske unije bile zastupljene na sajmu ASDA 2015 u Splitu

MORH, EDA I FO

DO KRAJA SRPNJA BIT ĆE OBJAVLJENI REZULTATI MEĐUNARODNOG NATJEČAJA KOJI JE EUROPSKA OBRAMBENA AGENCIJA (EDA) RASPISALA U SVRHU POTPORE TEHNOLOŠKIM PROJEKTIMA DVOJNE NAMJENE KOJI BI SE FINANCIRALI IZ FONDOVA EUROPSKE UNIJE. UZ POMOĆ I POTPORU MORH-a, NA NATJEČAJU SUDJELUJU I HRVATSKE TVRTKE I INSTITUCIJE...

E

Sredinom travnja na web-stranici Ministarstva obrane RH objavljena je vijest da je ministar Ante Kotromanović u radni posjet primio glavnog direktora Europske obrambene agencije (EDA) Jorgea Domeca. Unatoč širem značaju koji EDA ima za zajedničke obrambene teme Europske unije te obrambenu suradnju članica EU-a, za ovaj su tekst važne dvije izjave sudiонika sastanka. Naime, ministar Kotromanović posebno je istaknuo mogućnosti i dostignuća hrvatske obrambene industrije i važnost EDA-ine potpore razvoju malih i srednjih poduzeća te aktivnog dje-lovanja u projektima surađnje, kao što je, primjerice, razvoj tehnologija dvojne namjene. S druge strane, direktor Domecq rekao je da EDA može osigurati vrijednu potporu nacionalnoj obrambenoj indu-striji, a osobito malim i srednjim

poduzećima. Svaka čast vrijednim potporama svake vrste, no kad se u Hrvatskoj spominje Europska unija, gotovo se neizbjješno odmah name-ću "fondovi". Zahvaljujući EDA-i ili drugim tijelima EU-a te Republike Hrvatske, hrvatski gospodarski i znanstveni sektor koji se dotiče vojno-sigurnosnih projekata (dakle, ne samo mala i srednja poduzeća), može aplicirati za korištenje fondo-vaa. Međutim, da bi se do toga došlo, potrebno je slijediti brojne kriterije i udovoljiti im. Ministarstvo obrane pruža jasnou potporu hrvatskoj obrambenoj industriji gdje, kako i koliko god može, stoga to čini i kad je riječ o fondovima EU-a. Primjerice, početkom svibnja u MORH-u je održan okrugli stol i seminar za privatna i državna poduzeća, fakultete i druge razvojno-proizvodne subjekte, a tema su bili tehnološki projekti

dvojne namjene koji bi se finan-cirali preko EDA-e. Ondje je priča "hrvatski projekti dvojne namjene i EU-ovi fondovi", uz pomoć međunarodne konzultantske tvrtke Ernst & Young, detaljnije objaš-njena. Nešto je slično za *Hrvatski vojnik* učinio brigadir Igor Karnjuš, voditelj Odjela za razvoj politike opremanja i modernizacije Službe za potporu opremanju i modernizacijski MORH-a. Tijekom razgovora uglavnom smo se držali EDA-e i MORH-a, tj. pristupa fondovima u kojima uđio imaju te dvije organizacije, no ne treba smetnuti s umu da postoje i drugi putovi financira-nja navedenih projekata. Na samom smo početku trebali raščistiti jednu stvar: Europska unija neće financirati razvoj jurišne puš-ke, tenka ili sličnih oružnih primje-raka, odnosno bilo kakve državne obrambene potrošnje. U fokusu je

pojam *dvojne namjene*. Prema de-finiciji Europske komisije, dobra i tehnologije imaju dvojnu namjenu ako mogu biti korišteni istodobno u vojne i civilne svrhe, s tim da ci-vilne imaju prednost. Granica koja dijeli vojne i civilne projekte sve je mekša. Tom opisu, primjerice, odgovaraju projekti koji se dotiču NBK sektora, mornaričke opreme, elektronike, navigacije i avionike, telekomunikacija, propulzijske opreme, računala, senzora i lase-ra... Predmet financiranja mogu biti projekti raznih razina razvijenosti, od bazičnih istraživanja do onih s visokim stupnjem komercijalne spremnosti za uporabu. Posredni je povod ovom tekstu bio Zahtjev za projekte (*Request for Projects – RFP*) iz područja tehnolo-gija dvojne namjene koji bi se financirali iz europskih strukturnih i kohezijskih fondova, objavljen 16.

Domagoj VLAHOVIĆ, fotoarhiva HVG-ja

Ministar Kotromanović je na sastanku s glavnim direktorom EDA-e Jorgeom Domecqom posebno istaknuo mogućnosti i dostignuća hrvatske obrambene industrije i važnost EDA-ine potpore razvoju malih i srednjih poduzeća

INDOVI EUROPSKE UNIJE

veljače na web-stranicama EDA-e, prvi takve vrste raspisan otkad je Hrvatska članica EU-a.

MORH je seminar organizirao u ulozi svojevrsnog posrednika između hrvatskih poslovno/znanstvenih subjekata i EDA-e, a prijedloge projekata trebalo je uputiti upravo u Ministarstvo. Jednaka je "posrednička" praksa primijenjena i u drugim članicama EU-a. Nažalost, seminar je bio dogovoren dosta ranije pa nije mogao biti održan prije završetka roka za prijavu na natječaj.

Na MORH-ovu je webu spomenuti EDA-in natječaj prenesen, tj. objavljen 28. veljače. Bio je otvoren od tog dana do 30. travnja, s tim da je Ministarstvo obrane u samom početku distribuiralo natječajnu dokumentaciju svim relevantnim i potencijalno zainteresiranim subjektima u Hrvatskoj, ukupno

na gotovo 200 adresa. "Cilj ovog natječaja je identifikacija i odabir visokokvalitetnih projekata u području istraživanja i tehnologija, odnosno jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća (SME) korištenjem europskih strukturalnih i investicijskih fondova," glasio je službeniji opis objavljenog natječaja. Način na koji je MORH predstavio, distribuirao i popularizirao natječaj iznimno je dobro prihvaćen u EDA-i.

Završni je rok za MORH-ovu procjenu i evaluaciju pristiglih projekata prema kriterijima EDA-e bio kraj svibnja. Raspon prijavljenih bio je raznolik, od nekih dobro nam poznatih pa do manje poznatih institucija i tvrtki. Nakon što je MORH, tj. njegova stručna radna skupina sastavljena od djelatnika raznih specijalnosti, odabrao projekte koji su udovoljavali početnim,

minimalnim kriterijima (pojedina članica mogla ih je poslati najviše deset), uputio ih je u EDA-u. Slijedi drugi krug, u kojem EDA konačno određuje "pobjednike". Neće ih biti puno, samo šest do sedam od ukupno 280 i bit će objavljeni do kraja srpnja.

Međutim, to ne znači da je projekt gotov i spreman za financiranje iz fondova jer pravi posao tek počinje. EDA zapravo osigurava da odabrani projekti dobiju tehničku potporu koju osigurava međunarodna konzultantska tvrtka Ernst & Young. Ta usluga, koju pružaju ekspertni poznavatelji europskih finansijskih instrumenata, omogućuje nositeljima projekata unapređenje njihove kvalitete i osigurava da budu u skladu s pravilima i prioritetima financiranja iz europskih strukturalnih i investicijskih fondova. Takve usluge stoe i po 20 000 eura pa

male i srednje tvrtke koje imaju dobre ideje i projekte, a nemaju kadrove specijalizirane za njihovu prilagodbu EU-ovim kriterijima, mogu ostvariti itekakvu uštedu i poticaj. Ukupna procijenjena vrijednost samog projekta nije smjela biti manja od pola milijuna eura. Takav konačno pripremljen projekt gotovo je siguran kandidat za doprinos EU-ovih fondova.

Na kraju, moramo ponoviti da je spomenuti natječaj samo dio *zahvatatalog* ciklusa povlačenja sredstava iz EU-ovih fondova. Sličnih će natječaja biti i ubuduće, a hrvatski subjekti mogu prijavljivati projekte dvojne namjene za financiranje iz fondova EU-a i drugim, izravnijim putem, preko Ministarstva gospodarstva. MORH i dalje radi na informiranju subjekata, a u Zagrebu je 6. lipnja zajedno s EDA-om organizirao još jedan seminar o fondovima. ■

RAZGOVOR

TEK KAD SAM STIGAO SHVATIO SAM KOLIKO SAM SE ISCRPIO. STAZA JE BILA DULJA. ŠTO SE TIČE VREMENSKIH UVJETA, KIŠA JE PONEKAD I DOBRA, NO KAD PADA CIJELO VRIJEME TEREN POSTAJE VRLO KLIZAK I TO DONOSI DODATNE TEŠKOĆE. NO, JA KAO JA NISAM ŽELIO DOPUSTITI DA NETKO STIGNE PRIJE MENE. MOTIVACIJA MI JE BILA GOLEMA, TOG DANA BIO MI JE ROĐENDAN, ROĐEN SAM U SLUNJU...

NISAM SE NADAO DRUGOJ POBJEDI, ALI SVE SE POKLOPI

Iznimno je česta sportska fraza da je obraniti naslov teže nego osvojiti ga. Ovog je svibnja na poligonu "Eugen Kvaternik" hrvatski dočasnik Pero Bertović učinio upravo to, potvrđio prošlogodišnju pobjedu na natjecanju za najspremniјeg pripadnika OSRH. Pratite li zbivanja vezana uz OSRH, ta vas obrana nije mogla iznenaditi. Bertović je otprije poznat ne samo kao sportski natjecatelj, vojni petobojač, trkač, strijelac, nego i kao dočasnici k primjer, izvanredan izvidnik, čovjek koji vojsku u punom smislu riječi shvaća kao životni poziv. Sve je to potvrđio i u ovom razgovoru...

Jeste li svjesni da je dvostruka pobjeda na takvima natjecanjima rijetkost?

Jesam. Iskreno, nisam se nadao drugoj pobjedi, ali sve se poklopilo, dugo smo se pripremali, a imao sam i malo sportske sreće. Mislim da će dvostruka pobjeda takvom i ostati jer sljedeće godine namjera mi je da se ne natječem, nego da budem trener, voditelj u ekipi svoje postrojbe.

Koji vam je naslov draži?

Svakako ovaj drugi! Temeljem iskustava s vojnih petobojaca, u kojima sam ostvario tri pobjede na prvenstvima OSRH, znam da mi je prvi put bilo najlakše, a potom sve teže. Drugi su natjecatelji fokusirani na tebe, a tvoji kolege očekuju da ponoviš isto. Svjestan si toga i zato nije lako.

Nakon samog ulaska u cilj rekli ste da vam je ovogodišnja utrka bila i napornija?

Tek kad sam stigao, shvatio sam koliko sam se iscrpio. Staza je bila dulja. Što se tiče vremenskih uvjeta, kiša je ponekad i dobra, no kad pada cijelo vrijeme teren postaje vrlo klizak i to donosi dodatne teškoće. Konačno, prošle sam godine puno ranije riješio pitanje prvog mjeseta i nisam se

morao toliko trošiti. Kad govorim o prvom mjestu, mislim na ulazak u cilj jer na razini natjecanja Prvi za Hrvatsku prednost mi je bila velika. No, ja kao ja nisam želio dopustiti da netko, pa ni austrijski kolega desetnik Vassold koji se natjecao u konkurenčiji stranaca, stigne prije mene. Kod obojice postoji sportski duh koji nas je vukao naprijed. Motivacija mi je bila golema, tog dana bio mi je rođendan, rođen sam u Slunj...

Rivalstvo postoji i unutar Središnjice za obavještajno djelovanje, sljednice bivše Vojnoobavještajne bojne čiji ste pripadnik?

Naravno! Ja se cijelo vrijeme pripremam u binomu s desetnikom Daliborom Vondrom koji je ove godine bio četvrti, a prošle drugi. Bio bi puno bolji ove godine da tijekom utrke nije imao nekoliko pehova. U pripremama je bitno da ste podjednaki, pogotovo fizički, da biste mogli vući jedan drugog tijekom dugih hodnji, kad kriza svakomu dođe u različito vrijeme. Općenito, bez obzira na vlastitu pripremu ne možete pobijediti bez potpore. Zato zahvaljujem zapovjedniku postrojbe pukovniku Kneziću, prvom dočasniku časničkom namjesniku Toplaku, voditelju tima stožernom naredniku Aliloviću i njegovu pomoćniku stožernom naredniku Franjiću.

VoB je dominirao prošle godine, a BSD pretprešle. Ovaj je put poredak najboljih bio raspršeniji po postrojbama. Jesu li drugi dodatno potegnuli?

Mi natjecatelji upravo smo komentirali da je ovogodišnja konkurenca bila najjača dosad. Dovoljno je reći da su tu bili svi protekli pobjednici od obnove natjecanja, Dominik Kuček, Josip Miculinčić i ja, te gotovo svi koji su prije ostvarivali zapaženije rezultate.

Svake godine u vrh iskoči netko nov, ima mladih. Je li vam kao čovjeku koji se godinama natječe to zanimljivo vidjeti?

Mladima se događa da iskoče, ali teško to ponavljaju. Moje je mišljenje da su takve vrste natjecanja prije svega za nešto starije. Postoji hrpa stvari koje ne ovise samo o fizičkoj spremi, nego o iskustvu, a najviše dolaze do izražaja na radnim točkama. Propusti na njima jako se skupo plaćaju vremenskim kaznama. Nadalje, mnogi izgore jer krenu prebrzo u utrku, treba znati rasporediti snagu. Sve se to ne može naučiti u nekih četiri-pet godina u vojsci.

Natjecanje je obnovljeno 2012. i tad ste nastupili. Osjeća li se razlika, napredak u organizaciji u ove četiri godine?

Pa, 2012. bilo je svega četrdesetak natjecatelja iz OSRH, potom se konkurenca proširila i na MUP, a sad su tu i pripadnici stranih oružanih snaga. Organizacija i provedba takvog događaja sa 150 ljudi vrlo je zahtjevna i skidam kapu onima koji to rade. Napredak je vidljiv čak i u odnosu na prošlu godinu.

Najavili ste oproštaj od natjecanja. Je li to definitivna odluka? Nagovaraju li vas da ne prestanete?

Nakon prošle godine, moja je okolina bila podijeljena. I sâm sam razmišljao: prešao sam četrdesetu, vrijeme je za druge... no natjecateljski duh me povukao da se opet prijavim i pobijedim. Pridonijela je i objava datuma i mesta natjecanja, moj rođendan i rodno mjesto. Omjer je sad u korist onih koji mi govore da je dosta, možda devet od deset njih. Osvojio sam, obranio sam, teško je naći motivaciju. No, siguran sam da bih

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

LO...

Najvažnija je stvar disciplina, i prema sebi i prema drugima. Bavio sam se sportom i prije vojske, ali sam, čim sam postao vojnik, zacrtao sebi da u tom pozivu težim najboljem. Srećom, brzo sam ušao u postrojbu čija je filozofija jednaka.

stožerni narednik
Pero BERTOVIĆ,
dvostruki pobjednik
natjecanja Prvi za
Hrvatsku

i iduće godine, ako bih se pripremao, bio među prvih pet ili prvih deset. Međutim, to nakon ovih uspjeha ne bi zadovoljilo niti mene, niti okolinu.

No, da se pojavi neka druga vrsta natjecanja, npr. za binome, biste li nastupili s Vondrom?

Da! Bilo bi to nešto novo i pronašao bih novi motiv.

Na natjecanjima ste potvrdili vojničku svestranost, a morate je i imati kao specijalist za dubinski nadzor. Ipak, imate li neku sposobnost ili vještina na koju ste posebno ponosni?

Najvažnija je stvar disciplina, i prema sebi i prema drugima. Bavio sam se sportom i prije vojske, ali sam, čim sam postao vojnik, zacrtao sebi da u tom pozivu težim najboljem. Srećom, brzo sam ušao u postrojbu čija je filozofija jednaka.

Između dviju utrka stigli ste biti na obuci u Sjedinjenim Državama?

Bio sam u Bridgeportu u Kaliforniji na ljetnom tečaju za voditelje alpinističke obuke. To mi je, na neki način, pomoglo poslije na natjecanju. Tečaj je trajao od srpnja do rujna 2014., bio je iznimno fizički i psihički zahtjevan. Sama je baza bila na 2000 metara nadmorske visine i aktivnosti su se provodile s rancima na leđima, mase minimalno 25 kilograma. Stalno smo bili pod pritiskom i testiranjima. Sudjelovali su isključivo američki marinci, a uz mene stranci su bili Poljak i Južnokorejac. Stekao sam određena iskustva i neka od njih već prenosim unutar postrojbe.

Vaša je postrojba prošla preustroj, donosi li to i vama promjene?

Promijenilo se to što sam prije bio zapovjednik desetine, a sad sam prvi dočasnik voda. Vidim se i dalje u Satniji za dubinsko izviđanje, još dugi niz godina, želim iskustvo prenositi na mlade. Od prvog sam dana u profesionalnoj vojsci izvidnik i volio bih da tako i ostane. Bez obzira na brojne preustroje, to se nikad nije promijenilo.

Dakle, ne zanima vas manje akcije, mjesto u nekoj vojnoj školi ili stožeru?

(Smijeh) Teško se, nakon ovoga svega, svih ovih godina, prešaltati na nešto sa svim drugo... ■

POLIGON "CRVENA ZEMLJA"

"VJEŽBA VUK 15/2 I 15/3 BILA JE KRUNA NAŠEG ŠESTOMJESЕČNOG PRIPREMANJA ZA EUBG – OD RAZINE POJEDINCA, DESETINE, DO VODA, I PRIPREME ZA UVJEŽBAVANJE CJELOKUPNE SATNIJE ZA POTREBE EUBG-a. DANAS SMO PROVELI TAKTIČKU VJEŽBU S BOJnim GAĐANJEM, PROTUOKLOPNI VOD U POTPORI POSTROJBI U NAPADU, I NA KRAJU SVEGA JAKO SAM ZADOVOLJAN ONIM ŠTO JE POSTIGNUTO. VOD JE VJEŽBOM POKAZAO DA JE SPREMAN ZA SVE SVOJE DALJNE ZADAĆE," ISTAKNUO JE SATNIK PREDRAG FRANIĆ, ZAPOVJEDNIK PROTUOKLOPNE SATNIJE 1. MOTORIZIRANE BOJNE VUKOVI

ZAVRŠETAK ŠESTOM

Napisala i snimila Lada PULJIZEVIĆ

Za pripadnike 1. motorizirane bojne Vukovi GMTBR-a nema odmora. Na padinama Dinare, na vojnem poligonu "Crvena zemlja" iznad Knina održali su 15. lipnja vježbu Vuk 15/2 i 15/3 te uigrano, uspješno, točno po planu i prema očekivanjima, demonstrirali što su i koliko radili zadnjih mjeseci tijekom osposobljavanja za preuzimanje zadaća i sudjelovanje u EUBG-u (European Union Battle Group). Vuk 15/3 bila je taktička vježba s bojnim gađanjem gdje je simulirana situa-

cija u kojoj protuoklopni vod daje potporu postrojbama u napadu, a Vuk 15/2 taktička vježba bojnog gađanja Minobacačkog voda Satnije za vatrenu potporu 1. motorizirane bojne Vukovi GMTBR-a u potpori postrojbi u napadu. Korištena su sredstva za protuoklopnu borbu Fagot i Metis koja služe za borbu na udaljenosti od 2500 i 1000 metara, vozilo M-ATV sa strojnicom 12,7 x 99 mm Browning te minobacači 120 mm. Satnik Predrag Franić, zapovjednik

Protuoklopne satnije 1. motorizirane bojne Vukovi GMTBR-a, na kraju vježbe zaključio je: "Vježba Vuk 15/2 i 15/3 bila je kruna našeg šestomjesečnog pripremanja za EUBG – od razine pojedinca, desetine, do voda, i pripreme za uvježbavanje cijelokupne satnije za potrebe EUBG-a. Danas smo proveli taktičku vježbu s bojnim gađanjem, protuoklopni vod u potpori postrojbi u napadu, i na kraju svega jako sam zadovoljan onim što je postignuto. Vod je vježbom pokazao da je spre-

man za sve svoje daljnje zadaće." Vukove u listopadu ove godine očekuje vježba Udar 15 na kojoj će biti provedeno ocjenjivanje postrojbe sukladno CREVAL-u, a zatim slijedi sudjelovanje na međunarodnim vježbama te obuka koja će obuhvatiti i pripadnike snaga drugih zemalja koje sudjeluju u EUBG-u. Tijekom šestomjesečnog stand by razdoblja, deklarirane snage EUBG-a trebaju biti spremne na izmjesta u roku od deset dana na udaljenosti do 6000 km od Bruxellesa. ■

JESEČNIH PRIPREMA ZA EUBG

Kao članica Europske unije, Republika Hrvatska preuzela je zadaću sudjelovanja u funkcioniranju EUBG-a, ali prvi je kontingenat dala još 2012. godine, dok je bila u procesu pridruživanja. Sadašnji se doprinos EUBG-u temelji na motoriziranoj satniji, a proces podrazumijeva da postrojba ulazi u program priprema koji traje 18 mjeseci, slijedi nacionalna certifikacija koja mora biti šest mjeseci prije stand by te zatim stand by razdoblje. U NOS-u EUBG-a 16/2 glavni će manevarski dio činiti 2. motorizirana satnija 1. motorizirane bojne Vukovi GMTBR-a, a sudjeluje i jedan inženjerijski vod Inženjerijske pukovnije te dio stožernog osoblja koje se nalazi u zapovjedništvu snaga i operativnom zapovjedništvu. Ocjenjivanje NOS-a EUBG-a 16/2 bit će na vježbi Udar 15 u listopadu ove godine.

poručnik Milan Radman, zapovjednik 2. protuoklopog voda Protuoklopne satnije 1. motorizirane bojne Vukovi

Danas smo proveli taktičku vježbu s bojnim gađanjem, a uvježbavanje, pripreme i osposobljavanje za to traju već šest mjeseci. Krenuli smo od razine pojedinca, tima, desetine da bismo došli do razine voda. Korak po korak uspjeli smo u onome što smo planirali, danas smo ovdje, ljudi su sve uspješno proveli i jako sam zadovoljan. Vod je uvježban, mi smo spremni, a u jesen ćemo na Udaru imati još jednu takvu vježbu. Čestitam svojim ljudima na uloženoj energiji, trudu, volji i postignutim rezultatima.

natporučnik Ivica Mesić, zapovjednik Satnije za vatrenu potporu 1. mehanizirane bojne Vukovi

Neprestano radimo, dugo smo se uvježbavali, no zato je današnje gađanje i bilo uspješno. Satnija za vatrenu potporu provela je bojno gađanje minobacačima 120 mm: iz četiri minobacača ispaljeno je ukupno 60 mina. Prošlo je u najboljem redu, sve je provedeno po planu, u potpunosti smo zadovoljni i ocijenjeni kao uspješni.

satnik Predrag Franić, zapovjednik Protuoklopne satnije 1. motorizirane bojne Vukovi GMTBR-a

Vukove u listopadu ove godine očekuje vježba Udar 15 na kojoj će biti provedeno ocjenjivanje postrojbe sukladno CREVAL-u, a zatim slijedi sudjelovanje na međunarodnim vježbama te obuka koja će obuhvatiti i pripadnike snaga drugih zemalja koje sudjeluju u EUBG-u

VIJESTI IZ OSRH

Osnovana sportska udruga "Kadet"

U zagrebačkoj je vojarni "Petar Zrinski" održana 29. lipnja Osnivačka skupština Hrvatske akademске sportske udruge studenata sveučilišnih vojnih studija "Kadet". Udruga je osnovana na temelju inicijative kadeta HVU-a koju su podržali ministar obrane Ante Kotromanović, načelnik GS OSRH general zbora Drago Lovrić i zapovjednik HVU-a general-pukovnik Slavko Barić, koji je i sudjelovao u radu Osnivačke skupštine. Na Skupštini je donesen statut Udruge te izabrani članovi upravljačkih tijela. Za predsjednika Udruge i njezina Upravnog odbora izabran je kadet Filip Krstić, a za predsjednika Nadzornog odbora brigadir Jozo Antolović.

Cilj Udruge je promicanje, razvitak i poboljšanje cijelokupne sportske aktivnosti studenata, nastavnika i djelatnika HVU-a. Donesena je odluka o pokretanju postupka za upis u Registar udruga te njezi-

nu udruživanju u Studentski zbor Sveučilišta u Zagrebu i Zagrebački sveučilišni sportski savez. Djelatnosti Udruge su planiranje i rad na razvoju sporta na HVU-u, organiziranje i provođenje redovitih sustavnih treninga članova zbog pripreme za natjecanja, zatim poduka i trening studenata, nastavnika i djelatnika u rekreativne i/ili natjecateljske svrhe, priprema članova za sudjelovanje na gradskim, županijskim, državnim i međunarodnim sportskim natjecanjima, upravljanje sportskim objektima čiji je Udruga korisnik u skladu sa sporazumom s HVU-om, poduzimanje mjera i stvaranje uvjeta za poboljšanje stručnog rada, osiguravanje i korištenje finansijskih sredstava za djelatnost Udruge u skladu s propisima (zakoni, statut) te poticanje razumijevanja i usvajanja etičkih vrijednosti kroz bavljenje sportom. Članom Udruge može

postati svaki redoviti student/studentica, apsolvent/apsolventica, nastavnik/nastavnica, vanjski suradnik / vanjska suradnica te svi djelatnici i djelatnice HVU-a "Petar Zrinski".

"Želimo da kadeti budu dio sveučilišne sportske zajednice i dobiju mogućnost natjecanja," istaknuo je general Barić na početku Skupštine. "Prije svega, očekujemo vaše stavove, želje, opredjeljenja kad su u pitanju sportske aktivnosti i natjecanja. Biti prvi i najbolji nije primarno, nije nam cilj da od vas stvorimo profesionalne sportaše, nego da susrećete vršnjake, stvarate prijateljstva i odnose s kolegama s drugih studija," poručio je kadetima. Istaknuvši da je njihova buduća profesija usko povezana sa sportom, zapovjednik HVU-a obećao im je svu moguću pomoć oko podizanja standarda bavljenja sportom, u sportskoj opremi te revizitim.

D. VLAHOVIĆ

BROD OBALNE STRAŽE RH U AKCIJI SPAŠAVANJA GRČKOG TEGLJAČA

Brod Obalne straže RH *Faust Vrančić* bio je 24. lipnja na zahtjev Nacionalne središnjice za usklajivanje traganja i spašavanja na moru uključen u akciju spašavanja grčkog broda tegljača *Christos VIII*, teglenice i posade na moru južno od Mljeta.

Zapovjednik tegljača uputio je oko 3:40 poziv za tegljenje jer zbog kvara kormila nije mogao samostalno nastaviti plovvidbu prema Novom Vinodolskom. U tom se trenutku

nalazio južno od Mljeta, na njemu su bila četiri člana posade, a u teglu je imao teglenicu. Posada je evakuirana u Dubrovnik, a za nekoliko se sati vratila na tegljač kako bi ga pripremila za tegaj. Nacionalna središnjica za usklajivanje traganja i spašavanja na moru u koordinaciji je s Obalnom stražom RH uputila prema grčkom tegljaču i teglenici brod Obalne straže RH *Faust Vrančić* koji ga je u 19:45 preuzeo u tegaj za grušku luku.

OJI

Uskoro novi spot Klape HRM-a

Snimatelska ekipa Odjela Multimedijalnih sadržaja MORH-a proteklih je nekoliko dana provela s Klapom "Sveti Juraj" HRM-a snimajući kadrove za spot najnovije klipse pjesme *Zemljo moja*. Kako je riječ o emotivnoj dalmatinskoj pjesmi domoljubnog karaktera u kojoj se isprepliću i nadopunjaju vokali klape s etno motivima, snimalo se na nekoliko kulturno-povijesno značajnih lokaliteta: spomen-obilježju hrvatskim

braniteljima u suhozidu Malačka iznad Kaštela, etno-eko selu Škopljanci te u gradu Kninu i na Kninskog tvrđavi na kojoj se u Oluji ponosno zavijorila hrvatska zastava najavljujući najveću pobjedu u Domovinskom ratu.

Spot će premijerno biti emitiran prigodom obilježavanja 20. obljetnice vojno-redarstvene operacije Oluja, Dana pobjede i domovinske zahvalnosti te Dana hrvatskih branitelja.

V. PINTARIĆ

**BUDUĆI LIJEĆNICI
OSRH ZAVRŠILI
TEMELJNU
ČASNIČKU
IZOBRAZBU**

U požeškom je Središtu za obuku i doktrinu logistike 19. lipnja petnaest liječnika Oružanih snaga RH završilo specijalistički dio Temeljne časničke izobrazbe zdravstvene službe opće medicinske specijalnosti.

Riječ je o liječnicima koji su zaposleni u Ministarstvu obrane temeljem objavljenog javnog natječaja za prijam kandidata za časnike zdravstvene službe u ožujku ove godine, a koji su osposobljavanje za časnike Oružanih snaga RH započeli u travnju.

Pod stručnim vodstvom pukovnice Vesne Majić polaznici su se upoznali s taktilnom zdravstvenu službu i zdravstvenim zbrinjavanjem ranjenih i oboljelih te s temeljnim pojmovima i načelima takteke, postupanjima, dužnostima i radnjama časnika i postrojbi zdravstvene službe u procesu organiziranja zdravstvene potpore OSRH.

Upoznati su sa specifičnostima zbrinjavanja u borbenim uvjetima te osposobljeni za rješavanje sanitetsko-taktičkih problema u zbrinjavanju ranjenih i oboljelih, među ostalim za trijažu, stabilizaciju ranjenih, zbrinjavanje u različitim zemljiničkim i vremenskim uvjetima, evakuaciju i sl.

Polaznici su imali priliku stečena znanja primjeniti tijekom petodnevne vježbe u terenskim uvjetima kroz različite scenarije s većim brojem ozlijedenih.

U specijalističkom dijelu Temeljne časničke izobrazbe polaznici su stekli temeljna znanja i vještine za obnašanje prve časničke dužnosti na koju stupaju 1. srpnja 2015. godine.

OJI

Foto: G. Seretin

Obilježena 23. obljetnica pogibije brigadira Antuna Radoša

Polaganjem vijenca i paljenjem svjeće na zagrebačkom je Mirogoju 24. lipnja obilježena 23. obljetnica pogibije pilota HRZ-a i PZO-a brigadira Antuna Radoša. Obilježavanju obiljetnice nazočilo je izaslanstvo HRZ-a i PZO-a predvođeno zamjenikom zapo-

vjednika 91. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a brigadirom Matom Mikićem te obitelj brigadira Radoša.

Antun Radoš poginuo je 24. lipnja 1992., u svojoj 43. godini, leteći na prvom hrvatskom MIG-u 21 u borbenoj akciji sprečavanja

bombardiranja Slavonskog Broda. Posmrtno je promaknut u čin brigadira i odlikovan Redom kneza Domagoja s ogrlicom, Redom Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana te Spomenicom Domovinskog rata.

G. SERETIN

Primopredaje dužnosti u GMTBR-u

Na vojnom je poligonu "Eugen Kvaternik" obavljen 24. lipnja primopredaja dužnosti zapovjednika Topničko-raketne bojne GMTBR-a između dosadašnjeg zapovjednika pukovnika Ivice Brajkovića i njegova zamjenika satnika Dražena Topolka koji će obnašati dužnost do imenovanja novog zapovjednika. Primopredaji dužnosti nazočili su zapovjednik GMTBR-a brigadni general Boris Šerić, zapovjednik Središta za borbenu obuku i zapovjednik vojnog poligona "Eugen Kvaternik" brigadir Ivan Jurilj te zapovjednici podređenih postrojbi GMTBR-a. General Šerić zahvalio je pukovniku Brajkoviću na dosadašnjem radu i postignutim rezultatima, a satniku Topolku iskazao je puno povjerenje za vođenje postrojbe do imenovanja novog zapovjednika. Osim toga, najavio je kako postrojbu očekuje zadaća preustroja te će biti u sastavu Topničko-raketne pukovnije i činiti okosnicu za ustrojavanje bojne opremljene samohodnim haubicama PzH 2000 (*Panzerhaubitz 2000*).

Primopredaja dužnosti zapovjednika obavljena je početkom lipnja i u Bojni protuzračne obrane GMTBR-a. Dužnost je od dosadašnjeg zapovjednika pukovnika Alena Šimunića preuzeo njegov zamjenik bojnik Vinko Rogić. Primopredaji dužnosti u benkovačkoj vojarni nazočili su načelnik Stožera – zamjenik zapovjednika GMTBR-a brigadir Tihomir Kundid, zapovjednici podređenih postrojbi i voditelji odsjeka Z GMTBR-a.

Pukovnik Alen Šimunić, koji je otisao na dužnost zamjenika zapovjednika Pukovnije protuzračne obrane, zahvalio je svim pripadnicima postrojbe na potpori u provedbi zadaća. Bojnik Vinko Rogić istaknuo je kako je preuzimanje dužnosti zapovjednika Bojne PZO-a velika čast ali i velika odgovornost, u prvom redu zbog obveze održavanja dostignutih visokih rezultata postrojbe.

Z. SMOLJO

PRVENSTVO OSRH U KOŠARCI

Prvenstvo OSRH u košarci (*streetball*) održano je od 15. do 17. lipnja u dvorani Osnovne škole Domovinske zahvalnosti u Kninu. Domaćin je bila Gardijska motorizirana brigada.

Sudjelovale su ekipa HRM-a, HRZ-a i PZO-a, GMTBR-a, GOMBR-a, Pukovnije Vojne policije i Bojne veze.

Treće je mjesto osvojila ekipa HRM-a, drugo ekipa GOMBR-a, a pobijedila je ekipa GMTBR-a.

Najboljim je košarkašem proglašen pripadnik GMTBR-a vojnik Ivan Tokić.

Na svečanosti proglašenja pobjednika u kninskoj vojarni "Kralj Zvonimir", izaslanik načelnika GS OSRH generala zbora Drage Lovrića brigadni general Boris Šerić naglasio je kako se karakter vojnika ogleda u njegovu sportskom duhu koji pokazuje upornost i nepokolebljivost ne samo u sportu, nego i u svakodnevnom radu. Napomenuo je da je vojnički poziv težak, koliko god mislili suprotno, te kako zahtijeva velika odricanja, jednako kao i sport. Dodao je da aktivnim sudjelovanjem u sportskim natjecanjima promičemo ne samo svoje postrojbe nego i psihofizičku spremnost, zajedništvo i timski rad koji nam pomaže u svladavanju prepreka tijekom najtežih razdoblja, a to će nam zajedništvo pomoći i u sadašnjim i budućim izazovima.

Z. SMOLJO

DAN VOJNE KAPELANIJE SV. PETRA I PAVLA U HRZ-U I PZO-U

U kapelici vojarne "Pukovnik Marko Živković" na Plesu obilježen je 29. lipnja Dan vojne kapelanije sv. Petra i Pavla.

Obilježavanje je započelo misom koju je predvodio vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj mons. Juraj Jezerinac u koncelebraciji s vojnim kapelanom vlč. Slavkom Rajićem i kapelanom vojne kapelanije sv. Petra i Pavla (HRZ i PZO) o. Viktorom Grbešom. Misno je slavlje svojim glazbenim izričajem dodatno uveličala Klapa "Sv. Juraj" HRM-a.

Uz brojne pripadnike HRZ-a i PZO-a te pripadnike drugih postrojbi smještenih u vojarni "Pukovnik Marko Živković", misnom su slavlju nazočili zapovjednik HRZ-a i PZO-a general-bojnik Dražen Ščuri, načelnik Stožera HRZ-a i PZO-a brigadni general Miroslav Kovač, zapovjednik 91. zrakoplovne baze brigadir Darko Brajković, obitelji poginulih pripadnika HRZ-a i PZO-a, umirovljeni generali te bivši zapovjednici HRZ-a i PZO-a.

Mons. Jezerinac podsjetio je tijekom propovijedi na život sv. Petra i Pavla. S posebnim je naglaskom okupljene podsjetio na ulogu Crkve u očuvanju nacionalnog identiteta hrvatskog naroda. Istaknuo je da trebamo biti ponosni na to što smo katolici te objasnio da katolik znači "sveopći" i samim tim znači da Crkva pripada cijelom svijetu, svim kulturama i svim vremenima. "Vjera je Božji dar, dar susreta i odnosa između Boga i čovjeka," istaknuo je vojni ordinarij.

G. SERETIN

Foto: G. Seretin

RAZGOVOR

Svaka država ima svoje posebne sposobnosti i one moraju biti poznate u sjedištu NATO-a kada donosimo odluke o njihovoj implementaciji. Trenutačno se u Hrvatskoj provode tri velika projekta: adaptacija objekata za mirnodopski smještaj Razmjestivog komunikacijskog modula (DCM), NATINADS te uspostava ASBE elementa u Kontrolno-izviđajnom središtu (CRC)...

Republiku Hrvatsku posjetili su sredinom lipnja predstavnici NATO-ova Odbora za investicije te s predstavnicima MORH-a i OSRH održali sastanak vezano uz projekte u kojima ostvaruju suradnju. No, s obzirom na to da su rad, zadaće i uloga Odbora manje poznati u Hrvatskoj, iskoristili smo priliku da nam ih predstavi njegov čelnik, Bugarin Konstantin Nesterov. Inače, *Investment Committee* odgovara Odboru za resurse i planiranje (RPPB) za provedbu NATO-ova Programa investicija u sigurnost (NSIP), putem kojeg NATO financira troškove opskrbe i održavanja objekata i kompleksa koji se koriste u provedbi aktivnosti dvaju strateških zapovjedništava – ACO-a i ACT-a, a koja nadilaze mogućnost članica pojedinačno. Nesterov, kao predsjedavajući, vodi sve sastanke Odbora. Njegova je uloga koordinirati rasprave među 28 članica koje imaju svojeg predstavnika i omogućiti da članice postignu konsenzus potreban za donošenje odluka. Iako predsjedavajući ima utjecaja na odlučivanje, nužno je poštovati temeljno načelo donošenja odluka, a to je da ih donose isključivo članice putem svojih predstavnika.

Osim Odbora za investicije, koji su drugi odbori i tijela u NATO-u koji se bave resursima i koja je njihova uloga? Koja je uloga NATO-ova Ureda za resurse (NATO Office for Resources)?

Prvo je tijelo Sjevernoatlantsko vijeće (na razini veleposlanika). Osim mnogih političkih uloga, Sjevernoatlantsko vijeće (NAC) odobrava NATO-ov proračun i investicije te nadzire njezinu finansijsko poslovanje. Prilikom donošenja odluka u svojem djelokrugu, uzima u obzir proračunske aspekte. Pod visokim vodstvom NAC-a i u

okviru finansijskih odredaba koje ono odobri, razna tijela provode nadzor nad svim četirima načelnim elementima finansijske strukture Saveza: Međunarodnim osobljem (IS), koje financira Civil Budget, Međunarodnim vojnim osobljem, koje financira vojni proračun (*Military Budget*), Programom investicija u sigurnost (NSIP) i NATO-ovim agencijama. Slijedi Odbor za resurse i planiranje (RPPB), visokorangirano savjetodavno tijelo NAC-a u upravljanju svim NATO-ovim resursima. Imo odgovornost za sveukupno upravljanje i vojnim i civilnim proračunom NATO-a, za NSIP i osoblje. Odgovorna su mu oba odbora – Odbor za proračun i Odbor za investicije. Odbor za proračun odgovara Odboru za resurse i planiranje vezano uz NATO-ov civilni i vojni proračun. Civilni proračun obuhvaća sve troškove vezane uz Međunarodno osoblje u sjedištu NATO-a u Bruxellesu, za strateška zapovjedništva i snage zračnog vođenja i nadzora (NATO AEW&C). Napokon, Ured za resurse objedinjuje sve napore Međunarodnog osoblja na pitanjima zajedničkog finansiranja, kao potpora osiguranju zajednički finansiranih sposobnosti i upravljanju NATO-ovim resursima u cijelosti. Ured za resurse savjetuje i podupire NATO-ove odbore za resurse, glavnog tajnika, ostale uprave Međunarodnog osoblja i NATO-ova tijela o pitanjima planiranja, alociranja i korištenja zajedničkih finansijskih sredstava za zapovjednu strukturu, operacije i misije te strateške sposobnosti.

Možete li opisati proces odobravanja projekata i investicija?

Provedba NSIP-a počinje Paketima sposobnosti (*Capability Package*), koji utvrđuju sredstva dostupna i potreb-

na NATO-ovim zapovjednicima u provedbi određenih zadaća. Paketi sposobnosti procjenjuju zajednički finansirane priloge (kao kapitalne investicije i povremene operativne troškove te troškove održavanja) te civilno i vojno osoblje potrebno za provedbu. Prvo ih pregledaju PPPB i Vojni odbor, a potom odobrava NAC. Nakon odobrenja, u postupak ide ovlast za pojedinačne projekte pod odgovornošću Odbora za investicije. „Zemlja/tijelo domaćin“ (*Host Nation*) pojam je koji se odnosi na zemlju na čijem se teritoriju projekt provodi ili na NATO-ovu agenciju odnosno strateško zapovjedništvo odgovorno za njegovu provedbu, koje priprema zahtjev za ovlast i nakon što ga Odbor odobri, pristupa završnom nacrtu, dodjeli ugovora i provedbi. Ako se ne odluči drugačije, natječajni postupak provodi se s tvrtkama iz zemalja koje finansiraju projekt. Nakon završetka projekta provodi se zajednička zaključna inspekcija kako bi se utvrdilo je li provedeni posao u skladu s izdanom ovlasti. Nakon što Odbor za investicije odobri izvješće o tome, ono se dodaje u NATO-ov popis (*inventory*). Daljnji finansijski nadzor provodi se Certifikatom o konačnom finansijskom odobrenju.

Kraće objašnjenje modela finansiranja u NATO-u (NSIP, vojni proračun te civilni proračun)?

Prvo treba objasniti Finansijsko upravljanje NATO-ovim programom investicija sigurnosti. Dakle, sustav finansijskog upravljanja vezano uz NSIP temelji se na višenacionalnoj finansijskoj kompenzaciji. Zemlja/tijelo domaćin izrađuje izvješće o predviđenim troškovima odobrenih projekata u svojoj odgovornosti.

Na temelju predviđenih iznosa (od Odbora za investicije), Međunarodno osoblje donosi "razrez" iznosa koji treba snositi svaka od zemalja te koji svaka zemlja/tijelo domaćin ima primiti. Daljnji izračuni utvrđuju iznose uplata, valute te zemlju odnosno NATO-ovu agenciju koja će biti prijatelj sredstava. S druge strane, civilni i vojni proračun donose se na godišnjoj razini, usporedno s kalendarskom godinom. Svaki se proračun priprema pod odgovornošću čelnika određenog NATO-ova tijela, a pregledava ga Odbor za proračun, sastavljen od predstavnika članica koje sudjeluju, a za provedbu ga odobrava NAC. Nakon odobrenja proračuna, čelnik NATO-ova tijela ima diskrecijsko pravo (ograničeno) za provedbu putem dodjele i trošenja novca u naznačene svrhe.

Koliki se iznos godišnje iskoristi na NSIP?

NAC godišnje odobrava krovni iznos za potrošnju koji 2015. iznosi 700 milijardi eura.

Koliki je hrvatski udio u finansiranju NSIP-a te koliki je ukupan iznos koji je Hrvatska uplatila od pristupanja NATO savezu 2009. godine?

Republika Hrvatska trenutačno uplaćuje 0,3066 % proračuna NSIP-a, a ukupna je vrijednost projekata u Hrvatskoj 15,8 milijuna eura. Od ulaska u NATO Hrvatska je uplatila 3,6 milijuna eura.

Možete li opisati način provedbe Srednjoročnih planova resursa (Medium Term Resource Plan arrangements)?

Svake godine Odbor za resurse i planiranje predlaže NAC-u na odobrenje

TRI VELIKA PROJEKTA U HRVATSKOJ

Republika Hrvatska trenutačno uplaćuje 0,3066 % proračuna NSIP-a, a ukupna vrijednost projekata u Hrvatskoj iznosi 15,8 milijuna eura. Od ulaska u NATO Hrvatska je uplatila 3,6 milijuna eura.

Krešimir MARAS, prijevod: Dubravka MARIĆ, snimio Domagoj VLAHOVIĆ

opsežni plan u kojem su određeni maksimalni iznosi za sljedeći godinu te parametre u kojima Odbor za proračun odnosno Investicije nadziru pripremu i provedbu svojih proračuna i programa.

Koliko se zajednički finansirani projekata trenutačno provodi u Hrvatskoj?

Trenutačno se provode tri velika projekta: adaptacija objekata za međunarodni smještaj Razmještivog komunikacijskog modula (DCM), NATINADS u Hrvatskoj te uspostava ASBE elementa u Kontrolno-izvještajnom središtu (CRC) u Hrvatskoj.

Koji su vodeći NATO-ovi projekti predviđeni u idućim godinama imajući u vidu nove izazove s kojima se NATO susreće?

Kao što je dokumentirano na samitima u Lisabonu, Chicagu (Obrazbeni paket) i Walesu, s obzirom na promjenjivo geostrateško okruženje, čelnici u NATO-u redovito procjenjuju i ažuriraju sposobnosti nužne za provedbu cijelog spektra NATO-ovih zadaća. U skoroj će budućnosti biti važne inicijative poput Parnetne obrane i Povezanih snaga. Nadalje, u fokusu NATO-a su i važne inicijative protiv improviziranih naprava, odnosno inicijative u svrhu poboljšanja sposobnosti zračnog odnosno pomorskog prijevoza, zajedničkih logističkih ugovora, raketni sustavi, cyber obrana te stabilizacija i obnova. Nadalje, NATO će inzistirati i na ključnim dugoročnim sposobnostima, posebice u segmentu informatičke nadmoći, s projektima za sposobnosti poput Umrežavanja misija (Federated Mission Networking), Zračnog C2, Ždružene obaveštajne sposobnosti, Motrenja i izviđanja, Zemaljskog motrenja te NATO-ova zračnog motrenja i

nadziranja (AWACS). Važnost će imati i projekti u potpori aktualnih NATO-ovih operacija i misija te Akcijskog plana za spremnost. Mnogi od navedenih programa osigurat će sposobnosti putem višenacionalnih ili zajedničkih finansijskih aranžmana, dok će se drugi financirati iz uobičajenih mehanizama.

Koja je metodologija poslovanja za nacionalne kompanije putem projekata NSIP-a?

NATO Business Portal koncipiran je tako da vas vodi kroz poslovne prilike koje se nude u okviru NATO-a. Dostupan je na web-stranici: www.nato.int/cps/en/natohq/62249.htm. NATO u provedbi svoje misije ima raznoliku suradnju s industrijom. Mimo ugovorne i natječajne razine komunicira putem svojih agencija, konferencijskih simpozija, okruglih stolova, seminara i dana posvećenih industriji. Strukturiranje odnose s industrijom NATO održava putem Savjetodavne grupe za industriju (NIAG) i Okvira za kooperativnu interakciju (FFC). Na ugovornoj razini suradnju reguliraju pravila vezana uz nabavu. NATO Business Portal prvi je korak prema olakšanom uvidu u industriju i pristu-

pu raznim poslovnim prilikama s različitim NATO-ovim tijelima. Portal je platforma prema iscrpnim informacijama i opisima koji se mogu naći na stranicama organizacija s njegova popisa. Hrvatsko predstavništvo pri NATO-u također je dobra adresa za razmjenu informacija i poslovne prilike te vam može pomoći u pogledu procedura, posebice za tekuće i buduće nabave. ■

Kako biste prokomentirali posjet predstavnika Odbora za investicije Hrvatskoj?

Izmijenili smo mnoga mišljenja i informacije te razgovarali o brojnim temama vezanim uz razvoj sposobnosti NATO-a i uloge Hrvatske u tome. Svaka država ima svoje posebne sposobnosti i one moraju biti poznate u sjedištu NATO-a kada donosimo odluke o njihovoj implementaciji. Sastanak je bio vrlo uspješan, uz veliku potporu Oružanih snaga Republike Hrvatske koje su bile organizator.

D. VLAHOVIĆ

Konstantin Nesterov,
predsjedavajući NATO-ova
Odbora za investicije
(Investment Committee)

VATSKOJ

POKUSNA PLOVIDBA ADELAIDEA

Drugi desantni brod za prijevoz helikoptera (LHD) klase Canberra, imena Adelaide te namijenjen australskoj mornarici, napustio je 17. lipnja BAE Systemovo brodogradilište u Williamstownu kako bi započeo prvu seriju pokusnih plovidbi i testiranja. Adelaide je stigao u Australiju u veljači 2014. na završne radove opremanja te

ugradnje opreme i sustava. Druga serija pokusnih plovidbi izvest će se u kolovozu, nakon povratka u Williamstown koji će biti sredinom srpnja. Dostava Adelaidea očekuje se krajem godine. Projekt desantnog broda za prijevoz helikoptera, temeljen na postojećem dizajnu španjolskog desantnog broda klase Juan Carlos I, prilago-

đen je taktičko-tehničkim zahtjevima i specifikacijama australske mornarice. Osnovne se brodograđevne značajke trupa očituju u duljini od gotovo 231 m, širini 32 m, gazu 7,18 m te najvećoj istisnini od gotovo 28 000 t. Propulzijski se sustav temelji na CODAG konfiguraciji koja se sastoji od jedne LM 2500 plinske turbine sna-

RUSIJA PLANIRA ZAMJENU ZA

Zapovjednik ratne mornarice Ruske Federacije admirал Viktor Čirkov objavio je sredinom lipnja da Rusija planira do 2050. godine gotovo u potpunosti obnoviti flotu desantnih plovila. Sukladno tomu, poduzeti su preliminarni koraci prema razvoju domaće zamjene za dva višenamjenska desantna broda za prijevoz helikoptera klase Mistral koji zbog političko-ekonomske situacije ne mogu biti dopremljeni iz Francuske.

Sukladno navodima novinske agencije RIA Novosti, ruska je mornarica već raspisala taktičko-tehničke zahtjeve za buduću platformu velikog desantnog plovila. Vodeća je ruska brodograđevna projektna institucija Krilov iz Sankt-Peterburga već započela izradu oblikovnog rješenja plovila analognog Mistralu koje je nazvano Lavina. Predviđena istisnina Lavine iznosi oko 24 000 t (Mistralova iznosi 21 000 t). Doplov Lavine trebao bi

ge 17,4 MW i dvaju dizelskih motora, pojedinačne snage 7,2 MW, čime se postiže najveća brzina iznad 20 čvorova. Doplov pri konstantnoj brzini od 15 čvorova iznosi 9000 NM. Temeljno se naoružanje sastoji od šest strojnica kalibra 12,7 mm te četiriju Rafaelović

sustava Typhoon kalibra 25 mm. Desantni brod klase Canberra može nositi osam standardnih helikoptera te ima hangarski prostor za 18 helikoptera. Sletna paluba ima tzv. *ski-jump* te šest sletnih točaka poredanih u liniju.

M. PTIĆ GRŽELJ

MISTRALE

Druge ruske projektne tvrtke također rade na različitim prijedlozima zamjene za Mistrale. Nevskej, također iz Sankt-Peterburga, razvija nešto manji koncept nosača helikoptera klase Priboj istisnine 14 000 t što je potvrdio predstavnik zapovjednog osoblja ruske mornarice. Moskva također gradi dva desantna broda klase Ivan Gren istisnine 5000 t, ali prema navodima vojnih analitičara, budućnost klase je neizvjesna.

iznositi oko 5000 NM, posada bi bila sastavljena od 320 mornara, a osiguran bi bio smještaj za 500 pripadnika specijalnih postrojbi ili 50 oklopnih vozila. U hangarima bi se osigurao smještaj za 16 helikoptera, dok bi tzv. zdenačka paluba primala šest manjih desantnih brodova i/ili brodica.

M. PTIĆ GRŽELJ

STARA-NOVA INDIJSKA PODMORNICA

Indijska podmornica Sindhukirti klase Kilo, čiji grb vidimo na slici, pripremljena je za konačnu seriju ispitivanja i pokusnu plovidbu nakon gotovo deset godina provedenih u brodogradilištu na preinakama. Primopredaja indijskoj mornarici očekuje se sljedećeg mjeseca. Iznimno je važno ponovno uvođenje Sindhukirtinu, istisnine 3000 t, u flotu jer je u uporabi ostalo 13 starih dizelsko-električnih podmornica. Trenutačno je jedva pola od spomenutog broja u potpunosti operativno, uz jednu podmornicu na nuklearni pogon nenaoružanu projektima s bojnim glavama u zakupu od Rusije.

Operativni ili životni vijek podmornica klase Kilo iznosi 25 godina. Međutim, 10 od 13 konvencionalnih podmornica starije je od spomenutog, dok su preostale vrlo blizu tog vijeka. Podmornica Sindhurakshak, koja je potonula nakon unutarnjih eksplozija u vojnom brodogradilištu u Mumbaiju u kolovozu 2013. pri čemu je poginulo 18 osoba, bila je zapravo jedna od relativno novijih podmornica u indijskoj floti. Preinake 25 godina stare podmornice Sindhukirti trebale su biti završene u roku od tri godine. Danas, kako se tvrdi, stanje podmornice je iznimno, pri čemu je u potpunosti obnovljen vanjski plašt odnosno trup, opremljena je novim naoružanjem, sonarima, sustavom za upravljanje paljborom itd. Podmornica je zahvaljujući obnovi zadobila sposobnost paljbe projektila Klub-S dometa 300 km iz šest torpednih cijevi smještenih u pramčanom dijelu. Pokusna ispitivanja pri punoj snazi, nakon uspješno provedenih standardnih pokusnih ispitivanja, izvode se kako bi se ispitale njezine ekstremne sposobnosti. Četiri podmornice klase Sindhughosh i dvije klase Shishumar očekuje srednjoživotna modernizacija i produljenje operativnog vijeka određenih sustava za što su odobrena sredstva u kolovozu prošle godine. Dvije će podmornice klase Sindhughosh biti modernizirane u Rusiji, a preostale u domaćim brodogradilištima.

M. PTIĆ GRŽELJ

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: Rheinmetall

PUMA USKOČILA U BUNDES

Njemačka je tvrtka Projekt System & Management GmbH (PSM), zapravo konzorcij domaćih namjenskih divova Rheinmetalla i Krauss-Maffei Wegmann (KMW), 24. lipnja službeno predala njemačkim oružanim snagama prvi u cijelosti proizvodni primjerak borbenog vozila pješaštva nazvanog Puma. Vozilo na gusjenicama projekt je zamjene Bundeswehrova

BOV-a Marder predstavljenog još prije četrdeset godina. Prema ugovoru sklopljenom 2004. i danas vrijednom oko 4,3 milijarde eura, nješačke će postrojbe do 2020. primiti 350 Puma s dodatnom opremom. Sudeći po performansama i opremi, Puma bi u svojoj klasi trebala biti na najvišoj razini kvalitete. Opremljena je novorazvijenim au-

tomatskim topom MK30-2/ABM 30 mm koji može djelovati s programiranim streljivom. Zahvaljujući hidropneumatskom podvozju i snažnom motoru, posjeduje visoku pokretljivost na različitim terenima i dostiže brzinu od 70 km/h, što znači da može djelovati u paru s njemačkim tenkom Leopard 2. Vozilo i posadu štiti modularni sustav s aktivnim i

DOSTAVLJEN EGIPATSKI FREMM

Francuski je vojno-brodograđevni konzorcij DCNS dostavio 24. lipnja višenamjensku fregatu francusko-talijanskog programa FREMM (*Frégate Européen Multi-Mission*) aktualnog imena *Tahya Misr* (FFG-1001), a izvornog *Normandie* (D651), egipatskoj ratnoj mornarici. Ugovor o isporuci plovila potpisana je 16. veljače, a ukupna je finansijska vrijednost milijardu eura. Za spomenuto je plovilo u francuskim proračunskim sredstvima bilo predviđeno

650 milijuna eura, a razlika u cijeni odnosi se na osiguravanje održavanja unutar petogodišnjeg razdoblja, dodatnu opremu, pričuvne dijelove, obuku na plovilu i tehničku potporu. Tijekom pet godina fregata će proći devet manjih, šestotjednih ciklusa održavanja te jedan tromjesečni remont. DCNS će poslati tim od pet tehničara koji će sve vrijeme biti smješteni u Aleksandriji, a tijekom održavanja i remonta pridružit će im se dodatni tim od 40 raznorodnih specijalista. Visoki francuski mornarički časnik bit će poslan u sjedište egipatske mornarice u Aleksandriji kako bi se osiguralo optimalno korištenje fregate i dobitne pozitivne povratne informacije samog kupca i korisnika. Francuska će agencija za vojnu nabavu (*Direction Générale de l'Armement – DGA*) u francusko veleposlanstvo u Kairu također poslati izaslanika kao podršku.

Operativnu će obuku provoditi tvrtka DCI-NAVFCO. Dan nakon svečanosti dostave, *Tahya Misr* isplovala je na more na dvodnevni trening s instruktorima DCI-ja. Druga će se dva treninga održati u sljedeća tri tjedna, svaki put s po dva do četiri dana na moru. Očekuje se da će brod otploviti u Brest na ukraj streljiva nakon 14. srpnja. Prije nego što fregata otplovi natrag u Egipt, sudjelovat će u kratkim vježbama gađanja pri čemu će dvadesetak 76 mm granata biti ispaljeno na površinske mete. Kad *Tahya Misr* u drugoj polovini srpnja zaplovi prema Egiptu, put će trajati devet dana, uz prosječnu brzinu od 15 do 16 čvorova, a egipatska će posada biti u potpunosti sposobna upravljati plovilom i braniti se od prijetnji niške razine. Drugi će se dio operativnog treninga održati između kolovoza i listopada iduće godine, nakon čega bi *Tahya Misr* i posada trebale postići punu operativnu sposobnost.

M. PTIĆ GRŽELJ

FREMM višenamjenska fregata ima istisninu oko 6000 tona, duljinu 142,0 m, širinu 20,0 m i doplov 6000 NM pri brzini od 15 čvorova. Bit će ugrađena CODOG odnosno CODAG propulzijska konfiguracija. Pogon će se sastojati od dizelskih motora i/ili plinskih turbina GE/Fiat Avio LM2500. Takva bi pogonska konfiguracija trebala omogućiti postizanje brzine veće od 27 čvorova. Na krmi će biti postavljena i helikopterska platforma koja će nositi NH90 helikopter. Objavljeno je kako će fregata biti naoružana projektima Aster 15 namijenjenima protuzračnoj obrani malog dometa.

WEHR

pasivnim komponentama, a zavojedno-nadzorna tehnologija je digitalizirana. Napredna optika, optronika i senzori posadi omogućuju da prati zbivanja u okolišu unutar 360 stupnjeva. Najveća bruta masa Pume iznosi 43 tone, a na razini A (moguć-

nost transporta avionom Airbus A400M) 31,45 tona. Snaga motora iznosi 800 kW (1088 KS). Kao sekundarno oružje služi laka strojnica Heckler & Koch MG 4 kalibra 5,56, a za protuoklopnu borbu sustav SPIKE LR (EuroSpike).

D. VLAHOVIĆ

Foto: DCNS

 RATNA MORNARICA

TOPOVI SE VRAĆAJU

Već se desetljećima američka mornarica (USN) bori za osiguranje primjerene mornaričke topničke potpore (Naval Gunfire Support – NGFS) u operacijama svojeg Marinskog korpusa, kao i u nadopuni projekcije sile prema kopnu. Međutim, najnoviji razvoj i tehnička dostignuća, uključujući i priruće prvog razarača klase Zumwalt (DDG-1000) u listopadu 2013., doveli su američko mornaričko topništvo u situaciju da uskoro premosti tu dugogodišnju taktičku prazninu. Povjesno gledajući, NGFS je uvijek bio ključni element u pripremi zemljista za po-

Zasad koncept, uskoro stvarnost: umjetnički prikaz američkog višenamjenskog broda klase Spearhead USNS Millinocket (T-JHSV-3) s instaliranim elektromagnet-skim topom na palubi. Top budućnosti još je uvjek u fazi razvoja i testiranja

morski desant te u potpori iskrcanim trupama na obali.

USKRSNUĆE IOWE

Do sredine sedamdesetih godina bojni su brodovi ponovno povučeni iz uporabe, a uskoro i većina topničkih krstarica. Da bi premostila nedostatak, mornarica je započela eksperimentiranje s jednocijevnim 8-inčnim (203,2 mm) topom montiranim na razaraču, nadajući se da će tako zadržati nešto od teške udarne moći i (relativno) dugodometnih paljbenih sposobnosti u svojoj površinskoj Floti. Na njezinu

žalost, eksperimenti provođeni sredinom sedamdesetih na razaraču USS Hull (DD-945) bili su neuspješni. Kad je 1980. i zadnja stara topnička krstrica otpisana iz uporabe, mornarica je ostala bez sposobnosti NGFS-a. U vremenima strateškog definiranja i stvaranja Flote od 600 glavnih borbenih jedinica, američki su pomorski stratezi opet došli na ideju da uskršnućem bojnih brodova klase Iowa vrate NGFS sposobnosti. Američki su marinci još jednom, od 1982. do 1992., ponovno raspolagali velikim topovima kalibra 406 mm.

Igor SPICIJARIĆ

Napredni topnički sustav najavljuje povratak mornaričke topničke potpore u Flotu američke mornarice. Ipak, pravi potencijal leži u elektromagnetskom topu...

Ilustracija: US Navy

temeljnom, balističkom obliku, streljivo ima domet od 24 NM (44,5 km), slično dometu kolosalnih i iznimno hvaljenih topova s bojnih brodova klase Iowa. AGS sustav bit će u stanju ispaljivati i reaktivno pokretane topničke projektilе, tzv. dugodometne projektilе za kopneni napad na udaljenosti od 63 i više NM (117 km i više). Takva je sposobnost vrlo bitna za potporu iskrcanih snaga i znatno pridonosi u litoralnom području i samoj obalnoj liniji. U svakom slučaju, određena količina reaktivnog streljiva uvijek može biti na raspolaganju u brodskim spremištima, u svakom slučaju barem oko 10 %.

Pokaže li se AGS dovoljno dobrim i funkcionalnim na razračima klase Zumwalt, mornarica ga namjerava ugraditi i na buduće razarače klase Arleigh Burke treće generacije (III Flight). U svakom slučaju, smanjivanje mase i gabarita bit će prvorazredan izazov za konstruktoare. Nadalje, mornarički stratezi namjeravaju instalirati jedan ili čak dva AGS-a na buduće LX(R) desantne brodove. Ugradnja AGS-a osigurala bi amfibijskim grupama vrlo važnu paljbenu potporu, gotovo jednaku onoj koju pruža haubička bitnica M777 (šest oruđa) kalibra 155 mm, koja je sposobna operativno djelovati u najranijim fazama desantnih operacija i odlikuje se velikom vatrenom moći i taktičkom mobilnošću.

ELEKTROMAGNETSKI TRAČNI TOP

Unatoč AGS-u, najviše se očekuje elektromagnetski tračni top (*Electromagnetic railgun – EMRG*). Umjesto tradicionalnog načina korištenja kemijske topničke propulzije, EMRG se oslanja na velike količine raspoložive električne energije. Kad znanstvenici uspiju današnju razinu energije udvostručiti na otprilike 64 MJ, EMRG će biti u stanju lansirati kinetički energetski (KE) projektil mase 18,15 kg, brzinom od sedam maha na udaljenost od 200 i više NM (više od 370 km). Zahvaljujući brzini, EMRG koristi isključivo metalna, prikladno oblikovana puna zrna, bez ikakvog eksplozivnog punjenja. To pridonosi tehničkoj sigurnosti broda jer nema opasnosti od požara i eksplozije brodskih komora za streljivo, ali povećana je količina streljiva u postojećim komorama. Streljivo je puno manjih gabarita i bez pratećeg propulzijskog punjenja. Za usporedbu, na razračima klase Arleigh Burke (DDG-51) u komori topa Mk 45 može se smjestiti 600 do 680 granata kalibra 127 mm, a u jednak če se prostor uskoro moći smjestiti gotovo četiri puta više, tj. više od 2400 KE projektila. Ciljana kadenca (brzina paljbe) EMRG-a projicirana je na 6 do 12 zrna u minuti, odnosno 360 do 720 projektila na sat. Prema sadašnjim energetskim kalkulacijama, kinetički energetski projektili za ispaljivanje iz elektromagnetskog topa bit će najmanje dva do osam puta snažniji od današnjih specijaliziranih (u što su uključeni dugodometni projektili za napad na

NA MORE

Zadnjih je dvadesetak godina NGFS bio prepušten 5-inčnim (127 mm) topovima Mk 45/54, ugrađenim u parovima na razarače klase Spruance (koji su dosad svi otpisani iz uporabe) i krstarice klase Ticonderoga te u jednotopnoj inačici na razarače klase Arleigh Burke. Općenito govoreći, ti topovi imaju preveliki kalibr i domet da bi bili primjereni za topničku potporu snaga na obali. Nadalje, mornarica je top Mk 45/54 ugradila na prevrijedne borbene platforme da bi ih mogla poslati u riskantne operacije pružanja NGFS-a u blizini protivničke

obale. Za takve joj je zadaće trebalo sasvim drugačije i prihvativljivije rješenje.

MOĆNIH 155 MM

Mornarica pokušava taj problem riješiti razvojem novog 6-inčnog / 155 mm naprednog topničkog sustava (*Advanced Gun Systems – AGS*) koji će prvi put biti ugrađen na tri nova razarača klase Zumwalt. Primjenom AGS-a u Flotu je vraćeno i 155 mm brodsko streljivo, mase 100 kg po granati, kakvo se u mornarici nije koristilo već desetljećima. U svojem

RATNA MORNARICA

Foto: US Navy

Čitateljima Hrvatskog vojnika ova je fotografija testiranja AGS-a već dobro poznata iz trilogije o razaračima klase Zumwalt koji će prvi u američkoj mornarici nositi te snažne topove

kopnene ciljeve) i konvencionalnih topničkih projektila.

PROBE NA ZUMWALTU

Prema američkim izvorima, inicijalne operativne sposobnosti trebale bi biti dostignute najdalje do 2025. godine. Novi EMRG sustavi trebali bi se početi serijski ugrađivati na četvrtu seriju razarača DDG-51 (Flight IV) čiji se prvi primjerak prema utvrđenom rasporedu očekuje na navozima 2030. godine. U međuvremenu će EMRG biti testirani najmanje na jednom ili više razarača DDG-51 serije III i na razaračima klase Zumwalt. To će svakako biti svojevrstan tehnološki izazov jer je za ugradnju na DDG-51 ponuđen prilično ograničen prostor. Među ostalim, potrebno je osigurati prostor za dodatne električne generatore i s njima povezane kondenzatore i baterije te ostalu opremu potrebnu da bi EMRG mogao funkcionirati. Za prvu ili drugu generaciju EMRG-a prostor bi mogao biti vrlo značajan čimbenik. Međutim, s trima razaračima klase Zumwalt, određenim brojem razarača DDG-51 serije III te nekim od prvih (od planirana 33) razarača DDG-51 serije IV, sredinom 2030.-tih u uporabi će vjerojatno biti dvadesetak AGS-ili EMRG topova. Sasvim dovoljno, kažu mornarički stratezi, da se s barem jednim ili dvama primjercima opremi ekspedicijска udarna grupa (ESG).

OPREMANJE AMFIBIJSKIH SKUPINA

Mornarica namjerava instalirati EMRG topove i na buduće amfibijsko-jurišne brodove čime bi tzv. am-

Mark 45 kalibra 127 mm zasad su glavno topničko oružje na američkim ratnim brodovima. U akciji je top na krstarići USS Antietam u Filipinskom moru, i to nedavno, 11. lipnja ove godine

fibijska spremna grupa (Amphibious Ready Group – ARG) mogla raspolagati vlastitim (organskim) sposobnostima za topničku potporu (NGFS). Tijekom Drugog svjetskog rata svaki je amfibiski brod i velik broj teretnih brodova bio opremljen topovima za vlastitu obranu. Veliki napadni transporterji nosili su jedan ili više 76 – 127 mm topova, s time da je jednocijevni top kalibra 127 mm od 1943. godine postao standardna ugradnja. Slično su i LSD brodovi od 8000 tona dobili svoje 127 mm topove. S topovskom kulom mase 21 tonu i komorom za 575 granata, top 127 mm bio je čest oružni element na malim, 2500-tonskim razaračima (klasa Fletcher imala je

čak pet topova), ali i na dosta manjim, 1700-tonskim eskortnim razaračima (klase Rudderow i Butler imale su po dva topa). Nešto poslije, teretni su brodovi klase Liberty standardno bili naoružani 127 mm topom na krmi i 76 mm topom na pramcu, a vrlo često i s nekoliko topova malog kalibra. Mornarička skupina od 36 pripadnika koji su opsluživali topove postala je tako dio brodske posade na teretnjacima koji su održavali promet preko Atlantika.

Proučavanje povijesti naoružavanja amfibijskih brodova moglo bi uskoriti mornarici donijeti mnoge koristi. Zahvaljujući primjeni tih iskustava u naoružavanju, novi bi brodovi mogli

Moćna topnička potpora s mora, kakvu je mogao davati bojni brod klase Iowa USS Missouri, trenutačno nije među sposobnostima američke mornarice. No, AGS u bliskoj te elektromagnetski top u malo daljoj budućnosti promijenit će to stanje

Foto: US Navy

Foto: US Navy

biti izgrađeni više prema komercijalnim nego prema vojnim standardima. Dodavanje određenog broja modernih topova i osiguranje vlastitih ARG sposobnosti, ugradnjom jednog ili dvaju EMRG-a, primjenjivat će se već na klasi budućih LX(R) brodova, ali i na svim budućim amfibijskim brodovima. Namijenjena u prvom redu zamjeni starijih tipova LSD brodova koji su pri kraju svojeg radnog vijeka, izgradnja programa LX(R) prema planovima američke mornarice počinje 2019. i trajala bi do 2033. godine. Prvi će brodovi vjerovatno biti opremljeni jednim AGS topom, ali za buduće će modernizaciju EMRG topovima biti ostavljen potreban prostor i nosivost

(planirano za 2025. godinu; vjerovatno pet do šest komada). Osim samozaštite, jednake onoj iz povijesti ratovanja na moru, topovi će osigurati i vrlo važne i jake ofenzivne sposobnosti budućim amfibijskim spremnim grupama.

KAO STOTINE TOMAHAWKA

Prema najavama iz američke mornarice, brodska posada budućih LX(R) amfibijskih brodova bit će sasvim dovoljna da se iz nje osigura osoblje koje će rukovati AGS odnosno EMRG topovima. Bude li LX(R) u konačnici nekakav vojno-komercijalni tehnološki hibrid, mornarica će se morati pobrinuti da u posadu ukomponira i poseban topnički odjeljak. Dakle, pre-

Tablica 1: MORNARIČKE TOPNIČKE SPOSOBNOSTI OD DRUGOG SVJETSKOG RATA DO DANAS

Brod / Klasa	Top / Broj topova / Domet	Masa granate / Brzina paljbe	Brodsko skladište	Napomena
BB-61	- 16" Mk 7 / 9 - 24 NM	862 kg 2/min	Prosječno 390 po top. kuli (x 3)	- 1943.-1958. / 1968./1969. / 1982.-1992. - Klasa Iowa - 1705 tona - 100 ljudi za opsluživanje
CA	- 8" Mk 16 / 9 - 15 NM standardno - 17 NM s okl. košulj.	118 kg 4-10/min		- 1929.-1980. / zadnji USS Chicago - CA-136 - 451 tona / 45 ljudi
CL	- 6" Mk 16 / 9-15 - 14 NM	59 kg 8-10/min	900 po top. kuli (x 3 - 5)	- 1937.-1979. Zadnji USS Oklahoma City CL-91/CLG-5 70 tona - 55 ljudi za opsluživanje
DD	- 5" Mk 38 / 5-6 - 8 NM	25 kg 15-22/min	450 – 575 po topu <td>1942-1982. / 1-2-3 topa Fletcher/Sumner/Gearing klase 21/1 48/2 tona</td>	1942-1982. / 1-2-3 topa Fletcher/Sumner/Gearing klase 21/1 48/2 tona
DD/DDG/ FF	- 5" Mk 42 / 2-3 - 8 NM	31,75 kg 28/min		1950.-1990. Klase Forrest/ Sherman/Adams/Knox/Farr Gut
DD-945	- 8" Mk 71 / 1 - 17 NM	118 kg 12/min		1975.-1978. Ekspertiment na USS Hull neuspješan / 86 tona
CG-47 DDG-51	- 5" Mk 45 / 1-2 - 13 NM Mod 2 - 21 NM Mod 4	31,75 kg 16 – 20/min	CG: 600 po topu DDG: 680 po topu	1970.-danas Ticonderoga / Burke 32 tone / Mod 4 (2000.) od DDG-81 i noviji
DDG-1000	- 6" AGS / 2 - 24 NM balistički - 63 NM LRLAP	90,7 – 102 kg 10/min	335 po topu Plus 320 u dod. spr. 990 ukupno	- Klasa Zumwalt (tri broda) - 104 tone - 70-100 LRLAP projektila - 600 balističkih projektila
M777 Bitnica (uspo- redba)	- 6" / 6 - 13-15 NM standardno - 18-25 NM produženo	42,65 – 48 kg 2/min svaka 12/min zajedno		- Bitnica od šest USMC haubica 155 mm - 29 tona (šest topova) - Produljen domet i potkalibarsko GPS streljivo

ma tom scenariju nužno je ponavljanje povijesti. Prema poznatim planovima, ARG bi od 2030. trebao raspolagati najmanje dvama do četirima vlastitim EMRG topovima, plus najmanje još jednim ili dvama takvimi topovima koji će biti pridruženi kao dio veće ekspedicijске udarne grupe. Četiri EMRG topa prema proračunima mogu osigurati domet od impresivnih 200 NM, kombiniran s brzinom paljbe od 24 do 48 hitaca u minuti i sa zalihom streljiva od 10 000 komada u brodskim komorama. U optimalnim uvjetima, što znači u prvom redu bez ljudskih gubitaka i bez tehničkih kvarova – četiri EMRG topa mogu, u taktičkom smislu, tijekom četiri sata paljbeno djelovati na tisuće različitih ciljeva, jednakom kao da je na njih lansirano najmanje 160, pa čak do 500 krstarećih projektila Tomahawk.

FROM THE SEA

Taktičke sposobnosti topova omogućuju da brodovi budu udaljeni 100 i više NM od obale, a da pritom pogađaju i uništavaju ciljeve udaljenije od 50 NM u dubini teritorija uz istodobnu sposobnost da paljbjom djeluju po ciljevima s obje bočne strane ARG-a na udaljenosti i do 130 NM uz obalu. To je više nego što iznosi 296 milja duga obala savezne države Oregonia, odnosno, tri takva broda mogu paljbjom pokriti 840 milja dugu obalu Kalifornije. Prema

Ilustracija: BAE Systems

BAE-ova projekcija ispaljivanja projektila LRLAP 155 mm s razarača klase Zumwalt

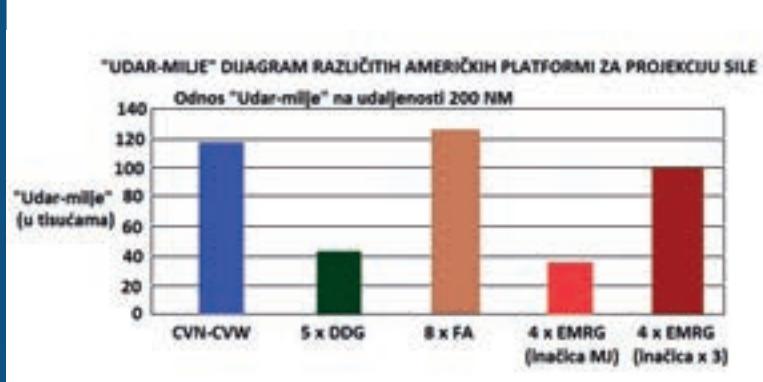
RATNA MORNARICA

Illustracija: HHI

svemu iznesenom, EMRG obećava osam puta veći domet od bilo kojeg topničkog sustava u povijesti i dva do osam puta veći udarni efekt od bilo

LPD Flight IIA prijedlog je brodogradilišta Huntington Ingalls Industries za višenamjenske, ali prije svega amfibijske LX(R) brodove koje će trebati američka mornarica. Kako stvari zasad stoje, na njih će instalirati elektromagnetske topove

kojeg aktualnog topničkog sustava. Tako će, prvi put od Vijetnamskog, a slobodno se može reći i od Korejskog rata, američka mornarica moći u potpunosti podržati američke snage na kopnu (marince) topničkom paljborom sa svojih površinskih brodova. Ta će dosad još neviđena sposobnost zapravo biti prava nadopuna misli ... *From the Sea* (... s mora), zapravo strateške zamisli i stalno rastućih sposobnosti za mornaričko amfibijsko-jurišno-ma-nevarsко ratovanje u XXI. stoljeću.

IMPLIKACIJE NA PROJEKCIJU SILE

Osim izravne pomorske topničke potpore, EMRG sigurno slično, u širem smislu, može utjecati i na projekciju sile. Vrlo je indikativan tekst pod naslovom *Uspor nosača projektila* objavljen u uglednom američkom magazinu

Proceedings (svibanj 2013.). U članku kapetan bojnog broda Phillip Pournell analizira i uspoređuje udarnu moć bojne glave od 453,6 kg (tisuću funti) na udaljenosti od 1 NM (1852 m).

Iz priloženog dijagrama može se vidjeti da četiri EMRG topa (inačica x 3) mogu imati tek nešto manju udarnu moć od višekratnog napada pedesetak zrakoplova lansiranih s nosača zrakoplova i čak više nego dvostruku snagu udara od kumulativne udarne snaže pet razarača klase Arleigh Burke (DDG-51) naoružanih Tomahawk krstarećim projektilima. Zanimljivo je da i još uvijek samo teoretski razmatran Hughesov fregatni skvadron, naoružan raketnim projektilima namijenjenim za "kopneni napad / teški i precizni udar" (LACM) ima tek 20 % veću udarnu moć od samo četiri EMRG topa druge generacije. Nadalje, iz dijagrama

BAE-ovi stručnjaci tijekom ispitivanja elektromagnetskog topa. Prema informacijama iz travnja ove godine, prototip će biti postavljen i zapucati s broda USNS Trenton u drugoj polovini 2016.

je vidljivo da će EMRG dati iznimne udarne sposobnosti udarnim grupama nosača zrakoplova (*Carrier Strike Group – CSG*), ARG/ESG grupama i potencijalno svim američkim mornaričkim taktičkim snagama. U najboljem slučaju, udarna se moć može usporediti unutar jednakog dometa s CSG ili višebrojnog plovног sastava sposobnog za lansiranje nekoliko stotina raketnih projektila. Čak se i puno konzervativniji, u megadžulima razvijen tip lasera, odlikuje udarnom moći ekvivalentnoj onoj koju ima eskadrila od 12 zrakoplova s nosača zrakoplova, a moderniji tipovi EMRG-a sigurno će dosegnuti 80 % udarne snage svih zrakoplova ukrcanih na nosač. Druga je opcija integracija pet DDG razarača i EMRG sustava trostrukog djelovanja (inačica 3 x), tako da pet DDG razarača iz pratnje nosača zrakoplova bude

naoružano krstarećim projektilima i elektromagnetskim topom.

PRAVI ALAT

Mornarički operativci i taktičari slažu se u ocjeni da je povratak EMRG-a na vatrenu liniju pravi alat za projekciju sile. Integracija EMRG-a u ustrojeni sastav amfibijskih spremnih grupa te više njih u sastav ekspedicijskih udarnih grupa osigurat će pomorsku topničku potporu najviše moguće razine i impresivne sposobnosti za projekciju sile. To je bio i glavni cilj otkako je koncept ekspedicijskih udarnih grupa bio prvi put predstavljen početkom devedesetih. Prema nekim najavama, mornarica uzima u obzir čak i povratak taktičkih grupa predvođenih lakim nosačima, kao što su LHA-6 i LHA-7 (USS America i USS Tripoli) koji bi zapravo bili nakrcani bespo-

Tablica 2: USPOREDBA TT SPOSOBNOSTI EMRG I AGS TOPOVA

Brod / Klasa	Top / Broj topova / Domet	Masa granate / Brzina paljbe	Brodsko skladište	Napomena
Budući EMRG	- 127 mm (očekivano) - 2 topa - 200 NM	- 90,7 - 6-12/min	- 4 (očekivano) - 2400 po topu	- Budući EMRG 2020.-2025? - Budući DDG? - 34 tone (očekivano)
DDG-1000	- 155 mm AGS / 2 - 24 NM (balistička) - 63 NM (LRLAP)	- 90,7 – 102 kg - 10/min	335 po topu plus 320 dodatnih, ukupno 990	- Klasa Zumwalt (tri broda) - 104 tone - 70-100 LRLAP projektila - 600 balističkih projektila
M777 bitnica (ref.)	- 155 / 6 haubica - 13-15 NM (standard) - 18-25 NM (produljen)	- 42,65 – 48 kg - 2/min svaka - 12 min zaj.		- Bitnica od šest USMC haubica 155 mm - 29 tona (šest topova) - Produceni domet i potkalibarsko GPS streljivo

sadnim zračnim letjelicama (UAV). Trebali bi biti fokusirani više na izvidničke zadaće, dok bi EMRG topovima i krstarećim projektilima opremljeni brodovi preuzeći vodstvo u udarnim misijama. Niti jedna od navedenih pojedinačnih kombinacija ne može zamijeniti umreženu i golemu udarnu snagu udarnih grupa nosača zrakoplova u punom sastavu. No, one svakako mogu nadograditi američku pomorsku silu i osigurati dodatne litoralne opcije te puno veću fleksibilnost – pogotovo kad se mora angažirati nešto puno manje od nuklearnog nosača zrakoplova ili kad su velike palube okupirane zadaćama na nekom drugom mjestu.

VRAĆEN PRIMAT

Topovi su bili glavni i nedvojnični čimbenici pomorske moći gotovo 500 godina. Unatrag stotinjak godina, zrakoplovi, podmornice, torpeda, i na koncu, krstareći raketni projektili, oduzeli su im taj primat. Međutim, novija tehnološka dostignuća daju već i relativno kratkoročna obećanja da će se mornaričko topništvo ponovno vratiti na mjesto koje mu je u najvećem dijelu povijesti pomorskog ratovanja pripadalo. Stratezi, operativci i taktičari počeli su čimbenik pod nazivom *elektromagnetski top* uvrštavati u svoje planove ne tako daleke buduće američke mornarice. ■

Jedan od dvaju prototipova BAE-ova elektromagnetskog topa na palubi USNS Millinocketa u mornaričkoj bazi "San Diego". Fotografija je snimljena prije godinu dana tijekom međunarodnog simpozija o uporabi elektromagnetske energije za oružne sustave

PJEŠAČKO NAORUŽANJE

DVIJE PUŠKE IZ ANATOLIJE

MKEK je snajpersku pušku službenog naziva MKEK JNG-90 osmislio na zahtjev turskih oružanih snaga. Tijekom razvoja koji je započeo 2004. dobila je kodno ime Bora-12 koje seadržalo i danas je komercijalna oznaka modela koji se nudi za izvoz. Riječ je o repetitri s rotacijskim zatvaračem u NATO-ovu kalibru 7,62 x 51 mm. Rezultat je više različitih rješenja spojenih u zanimljivu cjelinu.

KOMBINACIJA RJEŠENJA

JNG-90 ima kućište od otkivka aluminijeve slitine na kojem je učvršće-

Turski vojnik sa snajperom MKEK JNG-90. Puška je nastala na zahtjev domaćih oružanih snaga koje je i koriste, a došlo je i vrijeme za izvoz. Prvi je inozemni kupac Azerbajdžan

na cijev, kundak i prateća oprema. Kućište s polimerskim pištoljskim rukohvatom prizmatično je, s ravnom donjom površinom i najsličnije onom na modelima britanskog Accuracy Internationala. Ipak, mehanizam se razlikuje jer koristi zatvarač izrađen od posebne čelične slitine. Na njemu su bregovi za bravljjenje postavljeni na stražnji dio cilindričnog tijela kao kod pušaka Lee-Enfield ili Steyr SSG, poznatih po preciznosti. Korištenje stražnje brave omogućuje kraći put zatvarača i bržu manipulaciju. Puška se može

puniti ručno ili s pomoću spremnika. Odvojiv kutijasti spremnik od poluprozirnog polimera ili metala ima kapacitet od deset metaka, a oslobođa se jednostavnim pritiskom na gumb postavljen nadohvat kažiprsta. Rukohvat i štitnik okidača oblikovani su poput onih na njemačkoj poluautomatskoj snajperskoj puški HK PSG-1 i dobro se uklapaju s potpuno podešivim polimerskim kundakom. Kundak, rukohvat, nožice i okidač mogu se mehanički namjestiti za postizanje visoke točnosti i preciznosti. Puška ima dvije vrste sigur-

Ivan GALOVIĆ

Foto: Kaja Kuvjeti Komutacije

**KATALOG PJEŠAČKOG
NAORUŽANJA S
UGRAVIRANIM SLOVIMA
MADE IN TURKEY
NAJPOZNATIJI JE
PO PRIMJERCIMA
PROIZVEDENIM PO
LICENCIJI, ALI SVE
VIŠE I PO DOMAĆOJ
JURIŠNOJ PUŠKI
MPT-76. NO, IMA I DRUGIH
ZANIMLJIVIH PRIMJERA
OSMIŠLJENIH U TURSKOJ.
PREDSTAVLJAMO VAM
DVA PRILIČNO RAZLIČITA
ORUŽJA: SNAJPER I
SAČMARICU...**

sustave, primjerice teleskopski ili noćni ciljnik.

INTEGRIRANI PRIGUŠIVAČ

Cijev je slobodno plutajuća, duljine 660 mm, izrađena tehnikom hladnog kovanja od čelika legiranog kromom i molibdenom, s desnim korakom uvijanja od 254 mm, što pogoduje uporabi težih zrna za veće udaljenosti i osigurava veliku preciznost (0,4 MOA). Bora-12 ima dvije vrste cijevi: običnu i za podzvučno streljivo. Duljina puške iznosi 1165 mm, masa 6,4 kg bez optike i podesivih nožica koje se montiraju na Picatinny šine postavljene s gornje i donje strane kućišta i prednjeg rukohvata. Na ustima cijevi montirana je masivna plinska

nosi, na okidaču i na mehanizmu, a MIL-STD-1913 Picatinny šina pruža standardno sučelje za razne optičke

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE PUŠKE JNG-90 (BORA-12)

Vrsta: snajperska puška

Zemlja podrijetla: Turska

Dizajnirana: 2004. – 2008.

Dizajn: MKEK

U uporabi: od 2009.

Proizvođač: MKEK

Duljina: 1165 mm

Masa: 6,4 kg

Brzina: 860 m/s

Streljivo: 7,62 x 51 mm

Duljina cijevi: 660 mm

Kapacitet spremnika: Deset metaka

Ciljnik: optički

Učinkoviti domet: 1000 m

kočnica s po tri bočna proreza i komadom Picatinny šine s gornje strane na koji se može postaviti mušica mehaničkog ciljnika ili oslonac za kvačenje trake koja uklanja treperenje vrućeg zraka oko pregrijane cijevi. Uklanjanjem kočnice, navoj na ustima cijevi poslužit će za montažu prigušivača, iako se Bora-12 izrađuje i u integralno prigušenoj inačici. Standardni optički ciljnik i montaža, koji se isporučuju uz oružje, također se izrađuju u Turskoj, a tip končanice ovisi o želji naručitelja. Učinkoviti domet je 1000 m, a brzina metka dostiže 860 m/s.

TIJESNE GRUPE POGODAKA

Pakistska je vojska na udaljenosti do 600 metara testirala pušku Bora-12 koja je, po tamošnjim navodima, pritom nadmašila britansku AI L96 po svim parametrima. Sa specijalnim je snajperskim streljivom na udaljenosti do 400 m ostvarila izvrsne grupe pogodaka od 0,3 MOA. Ipak, za vojnu je uporabu daleko važnije da grupe od deset pogodaka, pri uporabi običnog streljiva za strojnice, ne prelaze dva MOA. Često se događa da postrojbe na terenu nemaju redovitu opskrbu streljivom pa su snajperisti prisiljeni koristiti strojničko streljivo.

Zbog strogih zahtjeva i usvajanja nekih novih postupaka u proizvodnji, razvoj snajperske puške trajao je više od četiri godine. Ispitivanja su provedena u ekstremnim klimatskim i terenskim uvjetima, od prašnjavih ravnica Iraka do zaledenih visoravnih Karakorumu u Mongoliji, a tek nakon tога

Foto: Derya

**Sačmarica Derya DS-100 dual system s fiksnim kundakom
koja je zahvaljujući svestranosti zanimljiva vojnicima, policajcima i civilima**

Snajperski par izvidnika s JNG-90. Puška je na sajmu IDEX u Abu Dhabiju službeno predstavljena i ovom fotografijom i pod izvoznim imenom Bora-12

PJEŠAČKO NAORUŽANJE

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE PUŠKE DERYA DS-100 DUAL SYSTEM

Vrsta: sačmarica

Zemlja podrijetla: Turska

U uporabi: od 2014.

Proizvođač: Derya Arms

Kalibr: 12 Ga

Promjer cijevi u mm: 18,2

Duljina ležišta metka: 76 mm Magnum

Masa: 3 kg

Duljina cijevi: 470 mm

Kapacitet spremnika: 6 + 1

Ciljnik: mehanički

Učinkoviti domet: 50 m

puška je odobrena za vojnu uporabu. Ispitivanja puške provode se i na Filipinima. Azerbajdžanske specijalne postrojbe koriste je već nekoliko godina, a najdalji potvrđeni pogodak (1134 m) ostvario je njihov snajperist. Riječ je o iznimnom rezultatu, pogotovo uzme li se u obzir da optimalna udaljenost za kalibr 7,52 x 51 mm iznosi do 800 metara.

Mogućnost prilagodbe svih bitnih parametara, uključujući okidanje, pridonosi brzom prihvaćanju puške koja ostavlja dojam robusnog, pravog vojničkog oružja.

NEDAVNA PREMIJERA

Osim jurišnih ili borbenih pušaka, Turska proizvodi i velik broj različitih sačmarica koje imaju vojno-policijski

izgled, a mogu se koristiti u borbene svrhe. U tom kontekstu svakako treba spomenuti sačmaricu glatke cijevi proizvođača Derya Armsa iz Konye. Model je svjetsku premijeru doživio na sajmu IWA 2014.

Pod imenom Derya DS-100 Dual system krije se višemetna sačmarica na kojoj se može mijenjati režim rada. Okretanjem samo jednog gumba smještenog na potkundaku (repetirajućem rukohvatu), strijelac se odlučuje za pump ili poluautomatski način rada. Sustav je prije tridesetak godina prvi primijenio talijanski proizvođač Franchi na svojem modelu SPAS12.

DVA REŽIMA RADA

Turska puška proizvodi se u kalibru 12/76 te ima više ponuđenih duljina cijevi: 47, 51, 61, 66 i 71 cm. Iako ima vojno-policijski izgled, a i namjenu,

očito je da se dugim cijevima i izmjenjivim čokovima računalo i na lovce koji vole takve puške. Crni pištoljski rukohvat i kundak s potkundakom u čak pet različitih uzoraka, Picatinny šine, štitnici zagrijanih cijevi, ravni i nazubljeni kompenzatori i razbijajući pucnja, čine to oružje uporabljivim i zanimljivim, prije svega vojsci i policiji. Može djelovati u pump i poluautomatskom režimu sa svim tipovima neubojnog i ubojnog 12-kalibarskog streljiva. U poluautomatskom režimu radi na načelu posudbe plinova. Tubularni spremnik prima četiri, s nastavkom šest metaka, a masa oružja iznosi oko tri kg. Izrađuje se u inačicama s fiksnim ili podesivim kundakom. Riječ je o iznimno uporabljivoj službenoj i samoobrambenoj puški koja odudara od klasičnog ukusa, ali koju bi rado koristili vojnici, policajci i lovci. ■

JNG-90 zanimljiv je spoj konstrukcijskih rješenja koja smo vidali na nekim glasovitim zapadnim snajperima

Foto: MKEK

Foto: Derya

Deryina sačmarica dostupna je u više boja čime su proizvođači željeli istaknuti njezinu prilagodljivost različitim namjenama i kupcima

DS-100 s podesivim kundakom. Puška se proizvodi u kalibru 12/76 te ima više ponuđenih duljina cijevi: 47, 51, 61, 66 i 71 cm

Pripremio: Danijel VUKOVIĆ

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Foto: Kristijan KUNOVSKI

LE BOURGET 2015

Od 15. do 20. lipnja 2015. održan je 51. međunarodni sajam zrakoplovne i svemirske tehnike Le Bourget 2015 (51e Salon International de l'Aéronautique et de l'Espace). Tradicionalno je priređen u istoimenoj zrakoplovnoj luci u sjeveroistočnom predgrađu, grada svjetlosti, Pariza

Le Bourget je prvi put održan 1909. Danas je najstariji, najprestižniji i najveći sajam zrakoplovstva u Europi. Svake neparne godine privlači sve one koji su bitni za globalni svijet zrakoplovstva i koji, na svoj određeni način, u većoj ili manjoj mjeri, određuju evoluciju čovječanstva kroz prizmu zrakoplovne

i svemirske tehnike. Le Bourget desetljećima na jednom mjestu okuplja elitu zrakoplovog svijeta, od zrakoplovnih industrijalaca, biznismena, inženjera, pilota, predstavnika različitih civilnih, političkih i vojnih institucija, agencija te entuzijasta. Takvi su sajmovi inače i prigoda za ceremonijalna potpi-

Ponos Francuske - višenamjenski borbeni avion Rafale tijekom letačkog programa

sivanja strateških ugovora velikih vrijednosti uz visoku pozornost medija, kakvih i ove godine nije nedostajalo.

Ove je godine Le Bourget okupio rekordan broj od 351 000 posjetitelja iz cijelog svijeta koji su uživali u zrakoplovnim novinama izloženim na ukupno 330 000 m²,

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

od čega se 130 000 m² odnosilo na pokrivenе izložbene prostore. Na Le Bourgetu 2015 ukupno je izlagalo 2260 izlagača iz 47 zemalja svijeta, a na statičkom je dijelu bilo izloženo 120 civilnih i vojnih zrakoplova.

POTVRDA AIRBUSA

Kako se i očekivalo na sajmu je dominirao domaćin s tvrtkom Airbus. Proizvođač sa sjedištem u Blagnacu kod Toulousea pohvalio se potpisanim ugovorima za ukupno 421 avion iz obitelji Airbus. Ukupna je vrijednost ugovora 57 milijardi dolara. Fabrice Brégier, glavni direktor Airbusa, napomenuo je i kako je njegova tvrtka potpisala ugovor o razumijevanju s Wizz Airom, najvećim niskotarifnim prijevoznikom u istočnom i centralnom europskom prostoru. Ugovor se odnosi za 110 primjeraka A320neo aviona. Inačica predstavlja skupinu aviona koja je još u razvoju i kojom će se zamjeniti postojeća obitelj A320, poznatijih i kao A320ceo (Current Engine Option). Kratica neo označava New Engine Option, tj. koncept opremanja aviona A320 novim motorima. To je ujedno i zadnji korak u projektu modernizacije A320 (označen i kao A320E, E - Enhanced) koji je započeo 2006. Osim motora A320neo odlikuje se i usavršenom aerodinamikom aviona uz dodavanje velikih zakriviljenih završetaka krila (winglets) poznatiji i pod nazivom sharklets). U odnosu na prethodnika smanjena im je ukupna masa, imaju novu kabинu s većim prostorom za smještaj

Najnoviji predstavnik u svijetu poslovnog zrakoplovstva - Dassault Falcon 8X (F-WWQA) koji je još u posljednjim fazama ispitivanja

Foto: Kristijan KUNOVSKI

Foto: Igor BOŽNOVSKI

Najnoviji ponos ukrajinske zrakoplovne industrije na Le Bourgetu 2015 - An-178

Foto: Kristijan KUNOVSKI

LLC Scorpion slijeće nakon izvođenja letačkog programa

Foto: Kristijan KUNOVSKI

s aerodroma Bordeaux-Mérignac, dakle, projekt je još u fazi ispitivanja. Avion je nasljednik poznatog Dassaultova Falcona 7X s poboljšanom aerodinamikom i povećanom količinom goriva. Falcon 8X odlikuje se pogonskom skupinom koja se sastoji od 3 P&W PW307D čija je iskoristivost goriva do 35% veća u odnosu na konkurenčne avione iste kategorije. S ovim motorima Falcon 8X zahtijeva kraće uzletno-sletne staze. Ovisno o konfiguraciji putničke kabine ovaj ultratihi avion uz posadu od dva pilota te osam do devetnaest putnika ima dolet 11 945 km.

RAFALEOVE POBJEDE

Zbog visoke razine buke, koja može omesti poslovne sastanke i prezentacije kojima obiluju slični zrakoplovni sajmovi, letački program vojnih zrakoplova posebno je planiran. Posjetiteljima Le Bourgeta 2015 svojim vrhunskim letačkim programom dokazao se višenamjenski Rafale.

prtljage i naprednim sustavom za pročišćavanje i obradu zraka.

KONKURENCIJA BOEINGU

Budući korisnici moći će izabrati opremanje aviona pogonskom skupinom CFM International LEAP-1A ili Pratt & Whitney PW1100G. Značajna ukupna poboljšanja na pogonskoj skupini očituju se u 15 %-tnoj manjoj potrošnji goriva, 8 %-tним manjim operativnim troškovima, manjoj razini buke te smanjenjem razine dušikovih oksida (NOX) koja iznosi do 10 % u odnosu na obitelj aviona A320. Dolet aviona također je povećan do 900 km.

Posebnu pozornost u Parizu plijenio je i širokotrupni A350 XWB (eXtra Wide Body) koji predstavlja dosadašnji vrhunac ergonomskih rješenja posebno posvećenih udobnosti putnika. A350 XWB prvi je avion tvrtke Airbus kojem su i trup i krila primarno izrađeni od polimernih materijala ojačanih ugljičnim vlaknima. Avion je predviđen kao zamjena za A330 i A340 te je direktna konkurenca Boeингovim B787 i B777.

Na kraju, Airbus se predstavio i svojim električnim avionom - konceptualnim i tehnološkim demonstratorom Airbus E-Fan 1.0.

Dassault Aviation s Rafaleom bilježi velike i značajne pobjede na natječajima za višenamjenski borbeni avion u Egiptu, Indiji i Kataru. Posljednja podinačica aviona za francuske zračne snage je F3/F3+ (F - France) koja je, među ostalim, opremljena i instalacijom za nošenje nuklearnog naoružanja. Planirano je da se Rafale u sastavu francuskih zračnih snaga kao osnovni višenamjenski borbeni avion zadrži do 2040. godine. Debitant među borbenim avionima na Le Bourgetu 2015 bio je kinesko-pakistanski JF-17 Thunder. U Francusku su stigla čak tri aviona ovog tipa iz sastava pakistanskih zračnih snaga kako bi se promovirali i probili tržište te ušli među svjetske konkurenте. Glavni im je adut izrazito niska komparativna cijena. Jednomotorni JF-17 zapravo je kombinacija starog koncepta višenamjenske borbene platforme s parcijalnom primjenom vrhunskih tehničkih i tehnoloških rješenja. Tako je avion opremljen po istoj filozofiji naoružanja, senzora i sustava avionike kao i avioni četvrte i viših generacija, a posebno se ističe DSI (Diverterless Supersonic Inlet) izvedba bočnih usisnika. Oni su vrhunac u pogledu osiguravanja kvalitete zračne struje u usisniku pri svim brzinama leta te pozitivno pridonose i radarskoj nevidljivosti aviona.

ŠTEDLJIVE LETJELICE

U ozbiljnim rezovima vojnih proračuna u zemljama diljem svijeta, američke tvrtke Textron i AirLand Enterprises LLC privukle su veliku pozornost svojim novim lakin dvo-motornim podzvučnim avionom E530 Scorpion. Prototip je aviona tijekom 2012. i 2013. konstruiran u pogonima tvrtke Cessna u Wichita (Kansas), a prvi je let obavljen 12. prosinca 2013. Scorpion je ponajprije zamišljen kao laka platforma za izvršavanje obavještajnih zadaća, lakin borbenih djelovanja, nadzora i izviđanja (Intelligence, Surveillance and Reconnaissance - ISR). Zbog velike razlike u operativnim troškovima u odnosu na jurišnika A-10 te lovce-bombardere F-15E i F-16 koji se zajedno koriste u zadaćama bliske zračne potpore (Close Air Support - CAS), Scorpion bi se u budućnosti mogao

T129 ATAK je novi turški borbeni helikopter u sastavu KoV-a OS-a Turske

Archangel - ekonomski prihvatljivo i pozdano rješenje za zračni nadzor, izviđanje i precizno borbeno djelovanje po fiksnim i pokretnim ciljevima na zemlji i vodenim površinama

angažirati i za ove zadaće. Prema izjavama proizvođača otkupna je cijena aviona oko 20 milijuna dolara, a troškovi po satu leta iznose 3000 dolara. Uzimajući u obzir enormnu razliku u operativnim troškovima u odnosu na višenamjenske borbene avione četvrte i viših generacija, Scorpion bi se

mogao pokazati pouzdanim i zadovoljavajućim rješenjem.

ALTERNATIVNA FILOZOFIJA

U duhu iste filozofije alternativnih rješenja namjenskih zrakoplovnih platformi sa značajno smanjenim operativnim troškovima, posebno se isticao Archangel. To je naoružani

Foto: Kristijan KUNOVSKI

H³ koncept (High-speed, long-range Hybrid Helicopter)

snaga za posebno djelovanje UAE-a. Ponuđen je i zračnim snagama Filipina kao zamjena za dotrajale OV-10 koji se koriste za provedbu protupobunjeničkih (CounterINSurgency - COIN) zadaća. Kabina aviona izvedena je po posljednjim ergonomskim rješenjima s kompatibilnošću za korištenje naočala za noćno gledanje (NVG).

Srednji vojni transportni avion ukrajinske tvrtke Antonov prvi je put sudjelovao na Le Bourgetu, a zanimljivo je da je avion prvi let izvršio 7. svibnja 2015.! Ukrajinski stručnjaci u An-178 vide nasljednika transportnih aviona kraćih/srednjih relacija An-12, An-24, An-26 i An-32. U Antonovu trenutačno rade na inačici An-178-111 koja bi trebala biti opremljena motorima i sustavima avionike zapadnih proizvođača kako bi se smanjila ovisnost u ruskim tvrtkama te stekli uvjeti za dobivanje certifikata Europske agencije za civilno zrakoplovstvo (EASA). U letačkom programu nastupio je i Airbusov teški vojni transporter A400M.

KAJMANOV LET

Od helikoptera na Le Bourgetu 2015 vrhunski letački program izveo je srednji NH90 Caiman. Ovaj je helikopter prvi s cjelokupnom izvedbom sustava upravljanja Fly-By-Wire (FBW). NH90 se izvodi u dvije osnovne inačice - *Tactical Transport Helicopter* (TTH) za snage KoV-a te za mornaricu *NATO Frigate Helicopter* (NFH).

Na stajanci se mogao razgledati eksperimentalni Eurocopter X³ (X-Cubed) koji je hibridna izvedba helikoptera tvrtke Airbus Helicopters. Tehnološki demonstrator *High-speed, long-range Hybrid Helicopter* ili H³ koncept postigao je 2013. maksimalnu brzinu od 472 km/h u režimu krstarenja, čime je postavio i neslužbeni brzinski rekord za helikoptere.

Turske zračne snage predstavile su se svojim novim borbenim helikopterom T129 ATAK. On je realiziran sukladno zahtjevima KoV-a OS-a Turske za novom generacijom dvomotornog helikoptera namijenjenog ponajprije za zadaće izviđanja, a razvijen je na osnovi borbeno dokazanog AgustaWestland A129 CBT.

Sljedeći sajam Le Bourget već je zabilježen i rezerviran od 19. do 25. lipnja 2017. ■

Airbusov teški transporter A400M u letačkom programu

izvidnički avion namijenjen ponajprije za nadzor rubnih državnih granica i područja. Svoju ulogu može naći i u izvršavanju ISR-a i protuterorističkih zadaća, patroliranju iznad mora, borbenim djelovanjima u konfliktima malog i srednjeg intenziteta te u geografskim područjima sa složenim reljefom. Proizvođač je

američka tvrtka IOMAX USA koja je Archangela napravila na bazi poljoprivrednog Air Tractora AT-802. Avion se posebno odlikuje mogućnošću nošenja visokopreciznih ubojnih sredstava za djelovanje po fiksnim i pokretnim ciljevima na zemlji i na vodenim površinama. Archangela je do sada naručilo Zapovjedništvo

PODLISTAK

**RAT NA
DARDANELIMA**
 II. DIO

FATALNE MINE

SAVEZNICI SU ISPRVA, ŠTO JE UVELIKE ZAGOVARAO WINSTON CHURCHILL, GOTOVU ISKLJUČIVO MORNARIČKOM FLOTOM POKUŠALI USPOSTAVITI NADZOR NAD DARDANELIMA. BRITANCE JE VODILA TEŽNJA ZA OSVAJANJEM CARIGRADA, ISKLJUČENJEM TURSKE IZ RATA TE USPOSTAVLJANJEM VEZE S CRNIM MOREM...

Dardanska je operacija započela 19. veljače 1915., sukladno planu donesenom 11. veljače (vidi podlistak, HV 476). Glavnu je ulogu imala britanska mornarica, uz veliku pomoć francuske te simboličnu ruske i australske mornarice.

Prvi je korak bilo slanje britanskih razarača u istraživanje Dardanskog tjesnaca. Na njih su turske snage otvorile vatru s bitnice Orhaniye Tepe u Kumkali. Britanski bojni krstaš HMS Inflexible, praćen s pet britanskih bojnih brodova, otvorio je vatru na četiri turske obalne utvrde, i to s udaljenosti od 12 000 m. Francuski razarač Vengeance te britanski brodovi Cornwallis i Suffren približili su se oko 17:00 sati na udaljenost od 3000 do 6000 metara. To su lako zamijetili turski vojnici te otvorili vatru, što je britanske brodove nagnalo na povlačenje. Vremenske nepogode kao oluja i slaba vidljivost odgodile su operacije sve do 25. veljače. Tijekom nastavka saveznici su za cilj postavili razaranje turskih vanjskih utvrda i razminiranje ulazu u Dardanele.

VARLJIVI USPJEH

Oko 10:15 britanski su brodovi Queen Elizabeth, Agamemnon, Irresistible te francuski Gaulois otvorili vatru na turske bitnice. Gađajući iz veće blizine znatno su ih oštetili. Do kraja dana i tijekom noći britanski minolovci ulaze dublje u tjesnac, praćeni britanskim bojnim brodovima Albionom, Triumphom i Majesticom. Potonji su 26. veljače napali utvrdu Kumkale i Seddülbahir te bitnicu Dardanos koja se nalazila u srednjem obrambenom pojusu. Britanski je admiral Sackville Hamilton Carden potom odlučio

poslati na tursku obalu mješoviti skupine mornaričkog pješaštva sa zadaćom uništenja napuštenih topova, ali ispunile su je samo djelomice. Carden javlja svojem Admiralitetu da je prva faza operacije uspješno završena te da će za dva tjedna britanska vojska ušetati u Carograd. Vijest je u britanskim vojnim krugovima primljena s velikim oduševljenjem, ali pritom se zanemarila činjenica da britanska flota ulaskom u Dardanele ima ograničene mogućnosti manevra.

KOĆARICE KAO MINOLOVCI

Kampanja je nastavljena 1. ožujka, akcijom razminiranja morskog minskog polja kod Kepeza. Minolovce su pratile britanski bojni brodovi, a tijekom operacije neprestano su ih nadzirale turske bitnice. Pogreška u planu bio je premalen broj brodova upućenih u operaciju. Doduše, Carden je 4. ožujka odlučio sa zakašnjnjem poslati dodatne pješačke postrojbe jer su na područje Kepeza stigle nove turske topničke bitnice. One su iskoristile kašnjenje Britanaca te zauzele položaje na objema stranama Dardanela. Ni britanski minolovci nisu bili bolje sreće jer su ih bitnice zaustavile u djelovanju.

Važno je

navesti da su britanski minolovci bile zapravo naoružane kočarice s civilnom posadom što je uvelike kumovalo njihovu neuspjehu. U turskom napadu na utvrde koje su prije zauzeli Britanci stradalo je dvadeset britanskih vojnika.

CARDENOV ODLAZAK

Novi se britanski pokušaj dogodio 5. ožujka, napadom bojnog broda HMS Queen Elizabeth. Taj je potpuno novi dreadnought s pozicije jugozapadno od rta Gaba Tepea neuspješno gađao utvrde unutarnjeg pojasa. Britanski je napad nastavljen 7. ožujka kad su bojni brodovi Agamemnon i Lord Nelson također napali unutarnje utvrde. Pridružila im se i divizija francuskih bojnih brodova, ali inicijativa nije dala rezultate. Ozbiljan pokušaj čišćenja minolovcima organiziran je 14. ožujka. Zaštićena krstarica HMS Amethyst pokrivala je pet britanskih minolovaca. Četiri su potopljena, a ratni je brod teško oštećen u napadu u kojem je ubijeno dvadesetak mornara.

Admiralitet je idućeg dana dao nalog da bojni brodovi krenu u veliku dnevnu akciju kojom bi otjerali Turke od njihovih topova, bez pomoći pješaštva, a time bi se oslobođio prostor za nesmetanu akciju britanskih minolovaca. Admiral Carden, koji nije pružao potporu takvoj akciji, zbog stresa istog dana odlazi na bolovanje, a zamjenjuje ga admiral John Michael De Robeck. On je savezničku flotu podijelio u tri eskadre, a shemu napada podijelio na tri linije: A, B i liniju potpore.

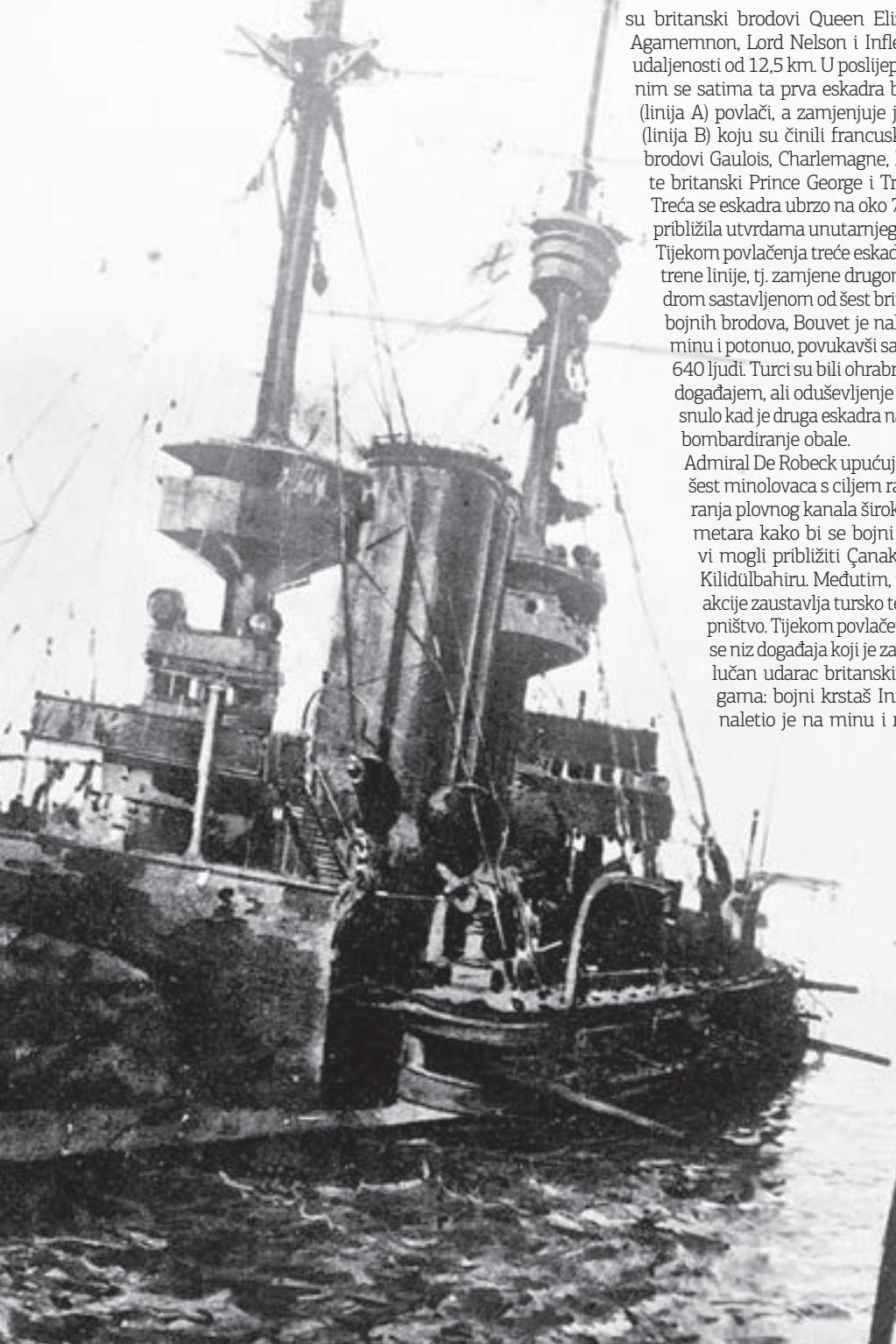
BRODOVI NA DNU

Opći je napad brodovima započeo 18. ožujka bombardiranjem turskih utvrda Çanakkale i Kilitülbahir. Djelovali

Ante JELAVIĆ

I OBALNE UTVRDE

su britanski brodovi Queen Elizabeth, Agamemnon, Lord Nelson i Inflexible s udaljenosti od 12,5 km. U poslijepodnevnim se satima ta prva eskadra brodova (linija A) povlači, a zamjenjuje ju treća (linija B) koju su činili francuski bojni brodovi Gaulois, Charlemagne, Bouvet, te britanski Prince George i Triumph. Treća se eskadra ubrzo na oko 7500 m približila utvrdama unutarnjeg pojasa. Tijekom povlačenja treće eskadre s vatrene linije, tj. zamjene drugom eskadrom sastavljenom od šest britanskih bojnih brodova, Bouvet je naletio na minu i potonuo, povukavši sa sobom 640 ljudi. Turci su bili ohrabreni tim događajem, ali oduševljenje je splasnulo kad je druga eskadra nastavila bombardiranje obale.

Admiral De Robeck upućuje zatim šest minolovaca s ciljem razminiranja plovnog kanala širokog 800 metara kako bi se bojni brodovi mogli približiti Çanakkaleu i Kilitülbahiru. Međutim, njihove akcije zaustavlja tursko teško topništvo. Tijekom povlačenja zbog se niz događaja koji je zadao odlučan udarac britanskim snagama: bojni krstaš Inflexible naletio je na minu i ranjen

se odvukao prema Tenedosu. Uskoro se Britancima dogodila nova tragedija: potonuće Irresistiblea. Bojni brod Ocean poslan je da ga pokuša otegliti, ali naletio je na minu i potonuo. Potaknut tim događajima, admiral De Robeck naređuje povlačenje savezničke flote.

DVIJE STRUJE

Neuspjeh pomorskih operacija u britanskom je Admiralitetu suprotstavio dvije struje: Churchillovu i De Robeckovu. Churchill je i nadalje forsirao samostalnu akciju flote, dok je De Robeck smatrao da flota nije u stanju voditi operacije te je zajedno s generalom kopnene vojske Ianom Hamiltonom zagovarao uporabu kopnenih postrojbi. Pobjedila je Robeckova struja te su počele pripreme za kopnenu operaciju kojom je bio predviđen desant na Galipolje i osvajanje turskih utvrda na Dardanelima... ■

Nenamjernom pogreškom u Hrvatskom vojniku 476 u Podlistku je kao autor teksta potpisana Marinko Ogorec, a ne Ante Jelavić. Ispričavamo se gospodi Ogorecu, Jelaviću i čitateljima.

Foto: US Library of Congress

Britanski bojni brod HMS Irresistible tone teško pogoden topom iz turske utvrde Hamadieha, nakon što joj je došao u domet naletjevši na morskú minu. Slično je prošao i HMS Ocean koji ga je trebao otegliti u sigurnost

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

U Sarajevu su 2. siječnja 1992., uz posredovanje Cyrusa Vancea, osobnog izaslanika glavnog tajnika UN-a, predstavnici Republike Hrvatske i Jugoslavenske narodne armije (JNA) potpisali sporazum o potpunom prekidu vatre u Republici Hrvatskoj. Temeljio se na dogovoru o deblokadi vojarni JNA i povlačenju JNA iz Hrvatske te primjeni mirovnog plana UN-a (predviđao je dolazak mirovnih snaga UN-a u Hrvatsku), koji su 23. studenog 1991. u Ženevi potpisali predsjednik Hrvatske Franjo Tuđman, predsjednik Srbije Slobodan Milošević i general JNA Veljko Kadijević, uz posredovanje predstavnika UN-a

vatskoj ("Komandi 1, 3. i 5. VO, VPO, RV i PVO, 5.K, 9.K, 2. OG") zapovijed o načinu provođenja prekida vatre s Hrvatskom. Zapovijed je potpisao načelnik Generalštaba OS SFRJ general-pukovnik Blagoje Adžić. Na osnovu sporazuma koji je postignut u Ženevi, a u cilju podržavanja napora za mirno razešavanje jugoslovenske krize i neometano izvlačenje jedinica 5. VO iz blokiranih garnizona,

n a r e d j u j e m

1. Počev od 18.00 časova dana 24. 11. 1991. godine, pa nadalje, obezbediti apsolutni prekid

obezbedi nesmetan prolaz istih preko linija fronta i njihov uređan prihvat.

5. Na svim nivoima zabraniti nekontrolisano davanje izjava sredstvima javnog informisanja, bez odobrenja Generalštaba OS SFRJ.
 6. RV i PVO angažovaće izvidjačku avijaciju prema planovima PVO teritorije, pri čemu ne izvoditi letove u zonama kojima bi se provocirala suprotna strana (let u zoni Zagreba i sl.). (Izvornik, strojopis, latinica; HR-HMDCDR, 2., kut. 5002)
- Da se spomenuto primirje, kao ni dotad potpisana primirja, nije

2. Naše jedinice su na položajima prema ranijem rasporedu.

- 2.pb odgovorio je na vatru neprijatelja sopstvenom vatrom (MB 82 mm, MB 60 mm i LPA orudjem 20/1).
- U 1.pb prisutni su i dalje problemi sa vodom 3. čete iz Rudopolja, koji su (jedan deo) odbili da prime novčanu nadoknadu-dnevnicu, a onima koji su primili prete. Prema izveštaju K-danta bataljona probleme stvaraju "Stranački nastrojeni pripadnici SDS koji negiraju postojanje JNA".
- mad je naša najhomogenija jedinica i najbolje organizova-

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

DOKUMENTI JNA O PRIMIRJU SKL

Cyrusa Vancea i Europske zajednice (EZ) lorda Petera Carringtona. Sarajevskim sporazunom, koji je stupio na snagu 3. siječnja 1992. u 18 sati, uglavnom su prestala veća ratna djelovanja u Hrvatskoj, odnosno započelo je razdoblje u kojem se Hrvatska nalazila "u oružanom sukobu niskog intenziteta". Osim što je time ispunjen važan preduvjet za međunarodno priznanje Hrvatske i njezino moguće članstvo u UN-u, hrvatsko je vodstvo pristalo na dolazak mirovnih snaga UN-a, i da bi internacionaliziralo hrvatsko nacionalno pitanje, i da bi konsolidiralo i ustrojilo Hrvatsku vojsku, sposobnu za oslobođanje okupiranog teritorija.

Dan poslije potpisivanja mirovnog plana u Ženevi, 24. studenog 1991., Generalštab Oružanih snaga SFRJ uputio je "vojnim komandama" u Hr-

vatre na čitavom ratištu i obustaviti napadne aktivnosti.

2. Komande svih nivoa RIK preduzeće sve mere da se održi naredjeni prekid vatre. U tom cilju uzdržavati se od odgovora vatrom na provokacije paravojnih formacija R. Hrvatske svuda gdje nije bilo posledica.
3. O svakom slučaju narušavanja prekida vatre odmah telefonom izvestiti OC GŠ OS SFRJ (vreme, mesto, vrsta naoružanja – postupak OS RH).

OC GŠ će svaku prijavu o narušavanju prekida vatre odmah preneti kabinetu SSNO, a u hitnim slučajevima i generalu Rašeti, zameniku komandanta 5. VO.

4. Sve komande na kriznim područjima preko kojih se izvlače jedinice iz blokiranih garnizona, preduzeće sve mere da se

poštivalo, pokazuju izvori, među kojima je i "Izvješće Komande 2. ličke brigade Komandi 6. ličke divizije o razmjjeni topničke vatre s hrvatskim snagama", poslano 27. studenog 1991. iz Vrhovina. U spomenutom izvješću ("redovni borbeni izvještaj"), koje je potpisao "vd komandanta" potpukovnik Božo Hinić, navodi se i da pristaže Srpske demokratske stranke negiraju JNA te da se Ratno predsjedništvo upliće u zapovijedanje na terenu:

1. Dana 26. 11. u 19.30 čas. neprijatelj je iz pravca Čovića (Tonča-Matasići) gadjao haubicom po s. Podum (Kangrge), iz rejona Špilnik (iza "Oteksa" prema "Elektri") gadjao je sa minobacačem 120 mm po s. Podum i s. Glavace. Vatra je trajala do 20.30 časova.

na jer je Komandu preuzeo aktivni oficir a sastav jedinice je izmešan iz više sela.

3. Odlučio sam nastaviti sa realizacijom odluke od 26. 11. 1991. g.

4. Izveštavamo vas da naše ljudstvo još drži rampu na "Klančiću" i da nije realizovano naredjenje o preuzimanju te rampe od strane K-de 6. ličke divizije.
- Tražimo da se ubrzava popuna sa načelnikom veze.

- Molimo da Komanda 6. ličke divizije uspostavi sa ratnim predsedništvom dogovor da se članovi istog ne mešaju u komandovanje na terenu i da prekinu sa praksom kontrole naredjenja koja naša Komanda daje potčinjenim jedinicama prikupljanjem 'podataka' preko boraca. (Izvornik, strojopis, latinica; HR-HMDCDR, 2., kut. 6046).

Neovisno o navodu u spomenutom izvoru o tome tko je prvi prekršio primirje, osim što potvrđuju da je bilo jedno u nizu koje dotad nije ispoštovano, izvori pokazuju da postignuta primirja između hrvatske i srpske strane 1991. godine nisu poštivana ponajviše zbog nastojanja JNA da iskoristi svoju nadmoć u naoružanju i streljivu kako bi ovladala zamišljenim dijelom teritorija Republike Hrvatske koji se prema velikosrpskim planovima trebao naći u novoj ("krnjoj") Jugoslaviji, odnosno jedinstvenoj srpskoj državi. Iako se izravno odnosi na razdoblje nakon dolaska snaga UN-a u Hrvatsku i uspostavljanje UNPA zona, svjedočenje obaveštajca i oficira 21. kordunskog korpusa SVK Slobod-

Beograd je bio usredsređen na to da održi visok stepen napetosti u RSK-u i sve što smo radili na međunarodnim konferencijama bilo je usklađeno sa tim ciljem. U većini slučajeva su nam govorili da ništa ne prihvativamo. Imali smo instrukcije da pokrenemo svaki mogući proceduralni ili tehnički problem samo da bismo odložili postizanje dogovora. (...)

Uopšteno govoreći, Beogradu je odgovaralo postizanje vojnih dogovora, pošto su se oni lako mogli kršiti. Bilo je potrebno ispaliti samo jedan projektil iz minobacača na hrvatsku teritoriju i sporazum bi pao u vodu. Do trenutka kada smo otišli u Norvešku, postojalo je 27 vojnih sporazuma vezanih za Sektor sever koji su postignuti

denju tih snaga u Hrvatsku, što je izazivalo nezadovoljstvo, pa čak i pobunu dovedenih srbijanskih rezervista. Jedan od dokumenata koji ukazuje na spomenuto je "Izvješće Organu bezbednosti 180. mrtbr Organu bezbednosti 9. korpusa OS SFRJ" o pobuni rezervista iz Srbije kojima nije došla obećana smjena nakon 45 dana ratovanja u Hrvatskoj, napisano 28. studenog 1991. Izvješće je potpisao pukovnik Zdravko Tolimir:

- u toku 26, 27, 28. 11. 1991. godine obavljeni su grupni i pojedinačni razgovori sa 115 vojnih obveznika iz Kragujevca, Smedereva, Smederevske Palanke i Novog Sada, koji su na rr u 180. mtbr, od 18. 09. 1991. godine, 05. 10. 1991. godine. Koji su organizovano dana

i poginulim v/o i njihovim porodicama ne garantuje socijalna sigurnost. Zahtevaju da im se zbog toga u vojnu knjižicu upiše da su proveli 72 odnosno 57 dana u ratu.

Kroz pojedinačne razgovore 2 v/o su izrazili želju da ostanu u jedinicu vojne policije 180. mrtbr. Moguće je da bi se još nekoliko njih izjasnilo za ostanak, ali ih je strah da ne budu izolovani i proglašeni "izdajnicima" po povratku u mesto življjenja.

Naša ocena da će i u razgovorima sa komandantom korpusa zahtevati da se otpuste kućama na odmor od 45 dana i da će se nakon toga vratiti u borbu. Većina njih izražava strah od kompromitacije u sredini i kriičnog progona i prihvatali bi u krajnjem slučaju da ostanu u jedinici još nekoliko dana

LOPLJENOM 23. STUDENOG 1991.

dana Lazarevića na Međunarodnom kaznenom судu za zločine počinjene u bivšoj Jugoslaviji, pokazuje kako je srpska strana vodila pregovore s Hrvatima i koliko su potpisi predstavnika JNA i srpskog vodstva na mirovne pregovore bili iskreni. Budući da je veći dio njegova svjedočenja objavljen u jednom od prethodnih brojeva Hrvatskog vojnika, navest ćemo samo nekoliko rečenica koje izravno govore o tome tko je uglavnom odgovoran za nepoštivanje potpisanih primirja:

... Beograd nije želeo nikakvo rešenje problema koji su delili Srbe iz RSK-a i hrvatsku vladu. Iz tog razloga je bio zabranjen svaki kontakt s Hrvatima ili predstavnicima međunarodne zajednice, pošto bi uspostavljanje dijaloga moglo da doprinese mirnom rešenju sukoba.

na pregovorima između RSK-a i Hrvatske. Svi oni su prekršeni ili onog dana kada su potpisani ili ubrzo posle toga, verovatno u odnosu oko 4:1 od strane Srba. Kad god bi se to desilo, akciju kršenja sporazuma odobrio je Beograd. Što se tiče političkih sporazuma, međutim, Beograd nije dozvoljavao da se reši bilo šta suštinsko. (...) (iz svjedočenja obaveštajca i oficira SVK Slobodana Lazarevića na sudu u Haagu, u predmetu protiv Slobodana Miloševića, u prvoj polovini 2009.; transkript svjedočenja u HMDCDR-u)

Uz odgovornost za kršenja primirja, izvori srpske provenijencije, osim što nedvojbeno potvrđuju da su u agresiji na Hrvatsku sudjelovale snage iz Srbije, ukazuju i na organizacijske probleme u dovo-

23. 11. 1991. godine napustili 1. okb 211. mrtbr koji se nalazio u rezervi u reonu s. Véljane. Svi odbijaju da se vrate na položaje uz obrazloženje da su proveli u ratu preko 45 dana i da im je obećana zamena od republičkih organa i komandi kragujevačkog i novosadskog korpusa. Izražavaju ogorčenje prema organima vlasti u Republici Srbiji i SSNO zbog nemogućnosti da mobiliju dovoljan broj vojnih obveznika koji bi obezbedjivao smenu nakon 45 dana. Izjavljuju da će po povratku u Srbiju zahtevati preduzimanje mera prema organima koji nisu uspešno izvršili mobilizaciju i da će svoj revolt izraziti i u Skupštini Republike Srbije.

Posebno ogorčenje izražavaju i zbog navodnog saopštenja službe za informisanje SSNO u kojem je javnost obaveštena da se ranjenim

dok im se ne obezbedi smena iz Srbije. Smatraju da je SSNO mogao da obezbedi njihovu smenu da se na vreme angažovao u rešavanju tog problema.

Predlažemo da se pokuša obezbediti adekvatna zamena 50 posto smanjenim sastavom, što bi zadovoljilo naše potrebe za specijalnosti omj, a da se oni do tog perioda zadrže u kasarni radi odmora, obzirom da nisu psihički sposobni za uvodjenje u borbu.

Smatramo da ne bi dalo adekvatne rezultate ni pretnja kričnim progonom, tim prije što medju njima ima psihički labilnih ličnosti koje izražavaju čak i suicidne ideje. Mera bi se morala primeniti prema svima pošto izražavaju kolektivni bunt. (Izvornik, strojopis, latinica; HR-HMDCDR, 2., kut. 6007) ■

Prvim se projektom helikoptera smatra onaj Leonarda da Vinci o letjelicu koja se u zraku održava s pomoću propeler u obliku Arhimedova vijka

FILATELIIJA

Izraelska marka "Bell AH-1 Cobra, prvi helikopter u izraelskim zračnim snagama", u sutisku s privjeskom

Komunikacije - nekad i sad

Francuski je inženjer Paul Cornu 1907. izveo prvi let helikopterom i to letjelicom vlastite konstrukcije s dvama glavnim rotorima

MARKE VOJNI HELIKOPTERI

Intenzivnije je prikazivanje helikoptera na poštanskim markama započelo u drugoj polovini prošlog stoljeća

Ivo AŠČIĆ

O popularnosti vojnih helikoptera na poštanskim markama govori najnovija izraelska poštanska marka izdana sredinom lipnja ove godine. Prikazuje prvi jurišni helikopter Bell AH-1 Cobra koji je u uporabi u izraelskim zračnim snagama od 1975. godine. Zahvaljujući izvrsnim manevarskim sposobnostima, osim u borbenе namjene, koristi se i za potrebe traganja i spašavanja. Marka je izdana u arku od 15 maraka i u sutisku s pet privjesaka. U uporabi je bio vrlo zanimljiv prigodni žig s motivom kobre koji se nalazi i na omotnicu prvog dana. Intenzivnije prikazivanje helikoptera na poštanskim markama započelo je u drugoj polovini prošlog stoljeća. Razlog je bila i uporaba helikoptera u prijenosu pošiljaka (prvi je takav let zabilježen na relaciji između Newarka i New Yorka 1947.) te češće uporabe maraka kao promidžbenog medija. Osim helikoptera koji se koriste za civilne zadaće transporta, nadzora i spašavanja na teško pristupačnim terenima, na markama su češće prikazani helikopteri koji se koriste u vojnem zrakoplovstvu za izviđanje, navođenje i korigiranje topničke vatre, protuoklopnu, protuzračnu, protubrodsku i protupodmorničku borbu i dr.

Među ostalim, na markama su prikazani sljedeći tipovi helikoptera: Nardi NH 500 i Agusta A 129 Mongusta (Italija, 1982. i 1983.); Black Hawk, 100 godina ratnog zrakoplovstva (Austrija, 2011.); Boeing AH 64 Apache (Burundi, 2012.); Aérospatiale SA 330 Puma (Belize, 1993.); Eurocopter EC725 Cougar (Bugarska, 2012.); Westland Apache WAH-64D (Mozambik, 2013.); Aero HC2 – Heli Baby (Češka, 2013.); Sopwith F-1 Camel (Maldivi, 2008.); AH-64 Apache (Grenada, 2007.).

Mnoge su zemlje prikazale helikoptere u različitim vojnim akcijama, vježbama i mimoходима, a također su predstavile i njihove konstruktore i pilote: SAD 1999. (Korejski rat); Irak 1981. (50. obljetnica zračnih snaga), Irska 2013. (Air Corps

Pojava motora s unutarnjim izgaranjem omogućila je prvi let helikoptera, motore letjelice teže od zraka koja može vertikalno uzletjeti i slijetati, lebdjeti i gibati se zrakom u svim smjerovima. Na marki je transportni helikopter Eurocopter EC725 Cougar

AF 135/9); Libija 1981. (12. obljetnica Rujanske revolucije); Belize 1993. (75 godina kraljevskih zračnih snaga); Novi Zeland 2012. (75. obljetnica RNZAF-a); Indija 2007. (75. godina indijskih zračnih snaga); Argentina 1994. (konstruktur Raúl Pateras de Pescara); SAD 1988. (Igor Sikorsky, konstruktur helikoptera VS-300).

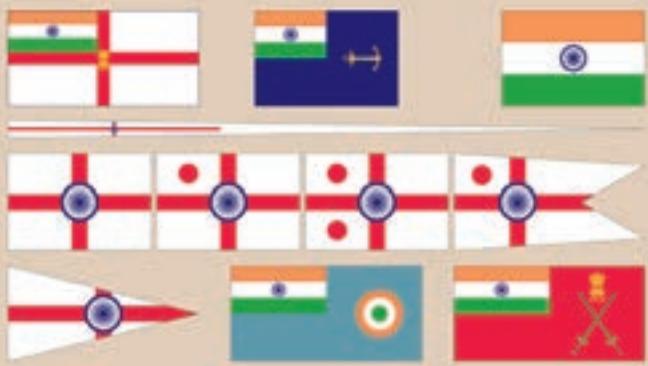
NAJSTARIJA UN-ova AGENCIJA

Prije 150 godina u Parizu je utemeljena Međunarodna telekomunikacijska unija (engl. International Telecommunication Union – ITU) specijalizirana i najstarija agencija Ujedinjenih naroda mjerodavna za informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT). Kao krovna svjetska organizacija, sa sjedištem u Ženevi, mjerodavna je za namjenu radiofrekveničkog spektra i satelitskih orbita na globalnoj razini, normizaciju u području komunikacijskih mreža i tehnologija te sveukupan razvoj ICT-a. Proteklih 150 godina aktivno prati sve promjene u globalnom razvoju komunikacija – od prvog telegrafa, koji nije bio namijenjen osobnoj uporabi,

preko telefona, radija i televizije do satelitskih komunikacija, interneta i pametnih mobilnih telefona te drugih digitalnih komunikacijskih tehnologija današnjice – ostajući pritom dosljedno usmjerena povezivanju cjelokupnog svjetskog stanovništva i zaštiti temeljnog prava svakog pojedinca na komuniciranje. ITU okuplja 193 zemlje članice i više od 700 institucija, od regulatornih tijela u području ICT-a do predstavnika privatnog sektora i sveučilišnih institucija iz cijelog svijeta. Republika Hrvatska punopravna je članica od lipnja 1992. godine. Brojne su zemlje ove godine i na poštanskim markama obilježile ili će obilježiti tu važnu obljetnicu. Prema dostupnim podacima, dosad su ih izdali Hrvatska, Vatikan, Moldavija, Rusija i Švicarska. O toj su vrlo važnoj međunarodnoj instituciji koja promiče komunikaciju među zemljama članicama u svrhu boljih telekomunikacija i prije izdavane poštanske marke: Južna Koreja i Kirgistan 2014., Brunej 1986., Japan 1979., Iran i Vijetnam 1978., Tajland 1975., Senegal 1962. i druge. ■

Sto godina indijske postrojbe za vezu koja je zadužena za osiguranje kvalitetnih telekomunikacijskih usluga

dr. sc. Željko HEIMER

VEKSILOLOGIJA

Nije neobično da suvremene indijske vojnopolomorske zastave slijede britansku pomorsku tradiciju

INDIJSKE VOJNOPOMORSKE ZASTAVE

Nakon stjecanja neovisnosti, u britanskoj bijeloj vojnopolomorskoj zastavi s križem zamijenjena je zastava u ugлу zastavom neovisne Indije, dok su položajne i zavojedne zastave i plamenci, koji se temelje na engleskoj zastavi s crvenim križem sv. Jurja, dopunjeni plavim kotačem u sredini. Kad je 2001. donesen novi propis, kojim su uklonjeni crveni križevi iz vojnopolomorskih i položajnih zastava, nove su se pokazale vrlo nepopularnim među pomorskim časnicima pa su već 2004. ponovno usvojene zastave s crvenim križem na kojima je jedino nešto povećan kotač. Zastava admirala bijela je s crvenim križem i plavim kotačem u sredini, ona viceadmirala

ima još dodan crveni disk u uglu, a kontraadmirala još jedan disk u donjem uglu, dok je raskoljeni plamenac komodora jednakog temeljnog dizajna. Ratni plamenac bijele je boje, trokutast s crvenim križem s plavim kotačem uz koplje. Plamenac najstarijeg zapovjednika trokutasti je bijeli plamenac s crvenim križem i plavim kotačem. Pozorni čitatelji rubrike primijetit će da je zadnji različit od britanske prakse, gdje se sličan nekadašnji plamenac najstarijeg časnika već dugo ne koristi, nego se umjesto njega koristi odgovarajući plamenac prema NATO-ovim normama (zeleno-bijelo-zeleni trapezni plamenac). Na bijelu krmenu vojnopolomorskiju zastavu u sredinu križa tad je još

dodan i zlatni prikaz državnog grba čiji su detalji ponešto izmijenjeni 2014. (dodavanjem natpisa) tako da bolje odgovara službenom grbu. Državni je grb tzv. trostruki Ašokin lav, prikaz kapitela Ašokina stupa iz Sarnatha. Ašoka je u III. st. pr. Kr. bio vladar Maurijskog Carstva u sjevernoj Indiji. U njegovo su vrijeme diljem Carstva podignuti stupovi sa zaglavljem i natpisima koji su sadržavali carske ukaze ili spomene na njegov posjet. Stup u Sarnathu nadvišen je kapitelom s prikazom četiriju lavova koji stoje okrenuti međusobno leđima na postolju koje prikazuje kotače. Taj Ašokin kotač s 24 žbice označuje budistički simbol dharmačakru – kotač zakona. Prema njemu je oblikovan i prikaz kotača

u nacionalnoj zastavi. Indijsku je nacionalnu zastavu osmislio Mahatma Gandhi još dvadesetih godina XX. st., prvo kao narančasto-zelenu zastavu s prikazom kolovrata. Narančasta (zapravo boja šafrana) označuje budiste, a zelena muslimane. Gandhi je ubrzo između njih doda i bijelu kao simbol ostalih vjerskih skupina u Indiji. Nakon uspostave neovisnosti umjesto kolovrata postavljen je kotač. U skladu s britanskim veksiološkim naslijedjem, koriste se i pomorske zastave ovisno o vrsti flote – crvena za civilnu, plava za državnu i spomenuta bijela za vojnu. Nacionalna zastava koristi se kao pramčana zastava svih ratnih brodova. ■

70. BOJNA VOJNE POLICIJE – KARLOVAC

Iako u Karlovcu u kojem je bila velika koncentracija vojske, barem od rujna 1991. postoje organizirane manje, pa sve veće postrojbe Vojne policije. Odlukom predsjednika ustrojen je 5. listopada 70. bataljun Vojne policije Operativne zone Karlovac. Postrojba je borbeno i vojnopolicijski djelovala u 4. operativnoj zoni Karlovac, prvo u obrani grada, osobito na Turnju, a poslije i na području Banovine i Posavine te na Južnom bojištu. Preustrojem je ukinuta sredinom 1993., a dio pripadnika nastavlja djelovati u okviru 3. satnije 67. bojne VP-a. U kolovozu 1994. osnovana je 70. satnija Vojne policije Karlovac, koja preuzima ljudstvo 3. satnije 67. bojne. Tijekom 2002. ponovno postaje 70. bojna VP-a – Karlovac i pod tim imenom djeluje do veljače 2006. godine. Zastava je postrojbe crveno-bije-

lo-plava trobojnica s tri trokutasta repa na slobodnom kraju. U sredini u zlatno obrubljenom šesterokutnom žutom obliku zlatno je obrubljen stilizirani hrvatski grb štita u obliku lire, nadvišen krunom državnog grba. Iznad je u crvenoj pruzi zlatni natpis "70. BOJNA", a ispod u plavoj "VOJNE POLICIJE".

Narukavni znak postrojbe koji sadrži središnji znak sa zastave izrađivan je 1992. u Karlovcu, kad je vjerojatno izrađena i zastava. Šesterokutni oblik tlocrtni je karakteristični prikaz karlovačke tvrđave.

Zastava je izrađena od međusobno ušivenih traka u tri boje, veličine 95 cm x 190 cm, a cijelom je vanjskom duljinom porubljena zlatnom pozamantierijskom uzicom koja tvori kićanke na vrhovima trokutastih repova na slobodnom

Zastava 70. bojne VP-a - Karlovac

kraju. Zastavni rukav nije izrađen od posuvraćenog materijala zastavnog polja, što je rijetkost među našim vojnim zastavama, nego od crvenog čvršćeg materijala. Zastava se čuva u zbirci zastava Glavnog stožera OSRH. ■

Dodatne informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastava, kao i ispravke i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cjelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

Infracrveni pogled

Ako želite s pomoću svojeg pametnog telefona vidjeti u mraku ili možda izmjeriti razinu topline dok kuharite omiljeno jelo, onda je igračka pod nazivom Flir One ono što vam je potrebno. Riječ igračka sva-kako treba shvatiti uvjetno jer iza Flira stoji ozbiljna ekipa koja radi više godina, upravo u dijelu razvoja tehnologije vezane uz infracrvene kamere. Njihove se kamere tako ugrađuju već de-setljećima na vojne zrakoplove, a surađivali su i s vlasnicima Formule 1. Flir One dodatak je

za pametne telefone i može ih pretvoriti u infracrvenu kameru. Riječ je zapravo o kameri koja koristi CMOS senzor veličine 640 x 480 i nakon što se upari s pametnim telefonom ponudit će vam mogućnost da ga kori-stite kao noćnu kameru koja može vidjeti u mraku (nešto poput vojnih kamera) ili mjeriti temperaturu pojedine točke koju želite fokusirati. Vrlo će vjerojatno mnogi, s potpunim pravom, pitati: "A čemu bi u praksi to moglo služiti?" U Fliru imaju odgovor i na to. Dakle, Flir

tvrdi kako s pomoću tog dodatka možete detektirati propuste u svojim vratima ili prozorima tako da ih "pogledate u mraku" i vidite gdje probija svjetlo, što je indikator da kroz te pukotine prolazi i zrak. U skladu s tim gubi se toplina i energet-ska učinkovitost vašeg doma... Kombinaciju Flir One uređaja i pametnog telefona možete koristiti i kao sigurnosni, nadzorni uređaj, upravo zbog mogućnosti

da vidi u mraku. Tu je i moguć-nost korištenja prilikom kuha-nja jer ako neko jelo zahtijeva točno određenu temperaturu, Flir One je tu, prema navodi-ma proizvođača: nepogrešiv! Trenutačno je dostupna samo inačica za iOS odnosno Apple-ove pametne telefone, po cijeni od 249,99 dolara, dok će prodaja Androidovih uređaja (s micro-USB utorom) započeti tijekom srpnja po jednakoj cijeni.

Prije više od deset godi-na većina je ljudi za pristup internetu i obavljanje računalnih operacija koristila klasična stolna računala s dodatnim monitorom. Sljedećih su godina takva računala zamjenjena prijenosnim,

Računalo na USB-u

a danas su nam, za većinu stvari koje koristimo, dovoljni samo tabletii, odno-sno pametni telefoni. Za one kojima su zasloni mobilnih uređaja ipak premali te bi htjeli imati računalo koje će moći nositi u džepu, a koje će se moći povezati s (velikim) monitorima, Lenovo je predstavio Ideacentre Stick 300, odnosno *računalo na USB-u*. To nije prvi takav tip računala, slične su uređaje predstavili Google i Intel. Dakle, Stick 300 u malenom kućištu veli-čine USB-a ima sav hardver kao i klasič-

na računala, a za njegovo korištenje, osim monitora ili TV-a s HDMI ulazom, treba i bežična tipkovnica te miš. Stick 300 radi na Intelovu Atom Z3735F procesoru, ima dva gigabajta RAM-a i 32 gigabajta flash memorije, a operativni je sustav Windows 8.1 koji se od kraja lipnja može besplatno nadograditi na Windows 10. Ostale opcije uključuju podršku za WiFi i Bluetooth te utor za SD memorijske kartice. Cijena tog miniračunala, kad tijekom ljeta počne prodaja, iznosiće 130 dolara.

Gmail aktivirao Undo Send opciju

Većini nas ponekad se dogodilo da, nakon što smo poslali poruku elektroničke pošte, shvati-mo kako nije bila namijenjena onomu komu smo je slali. Ili još gore, da ono što piše u njoj za-pravo nismo mislili! No, Google je uveo alat koji će nas spasiti od neugodnosti... Opcija postaje sastavni dio Gmaila, jednog od najpopularnijih servisa elektro-ničke pošte. Iako je, vjerovali ili ne, u eksperimentalnoj fazi *Undo Send*, odnosno *poništa-vanje slanja* dostupno već šest

godina, tek je odsad službeno i konačno. Svi korisnici Gmaila koji žele koristiti opciju poništa-vanja slanja e-maila moraju je ručno uključiti, što je, naravno, više nego jednostavno. Dovoljno je da u svojem korisničkom računu otvorite "Postavke" i pot-tem označite opciju "Omogući poništanje slanja". Nakon toga spremite promjene čime ćete odmah dobiti mogućnost otkazivanja poslanih poruka. Ipak, ono na što trebate paziti su intervali koje vam Gmail nudi

za otkazivanje. Moguće je posta-viti pet, 10, 20 ili 30 sekundi kao konačni rok za otkazivanje

poruke. Gornja je granica, dakle, pola minute, ali i to bi trebalo biti sasvim dovoljno...

Apple prelazi na zakriviljene ekrane?

Kako prolazi vrijeme i sve se više približavamo rujnu, glasine o novim Appleovim hardverskim rješenjima cure na sve strane. Dosad smo bili svjedoci brojnih glasina vezanih uz specifikacije nadolazeće generacije iPhonea, a najnoviji trač stiže iz Koreje i prema njemu će novi iPhone 7 (ili iPhone 6S) posjedovati zakriviljeni OLED zaslon.

O vjerodostojnosti tog izvora ne bi trebalo previše dvojiti. Korejski mediji dobro surađuju s izvorima bliskim Samsungu i LG-u koji su odgovorni za proizvodnju zakriviljenih zaslona

pa neće biti čudo ako ih proizvedu za konkurenčki Apple. Dakle, Korejci spominju Appleov plan o integraciji zakriviljenog odnosno fleksibilnog zaslona u novom iPhoneu koji će tržište ugledati krajem godine. Hoće li Apple zaista predstaviti dodatni iPhone C, no ne jeftiniju nego *curved* inačicu, saznat ćemo najesen. U svakom slučaju, bit će zanimljivo gledati kako Apple pokušava nadoknaditi izgubljeno i progurati se na tržištu s rješenjem koje smo imali priliku vidjeti još prije dvije godine. No, vjerujući u odanost korisnika to neće biti problem.

Minijaturan, ali i vrlo sposoban projektor

LG već godinama sa svakim modelom projektoru postavlja nove standarde. Zadnji je Minibeam Nano PV150G, najmanji i najpristupačniji projektor. Sa svojih 270 grama lagan je kao omanja knjiga, ali istodobno ne štedi na broju značajki. Dolazi s funkcijom bežičnog zrcaljenja (*wireless mirroring*) koja omogućuje jednostavno povezivanje s pametnim telefonom ili tabletom za gledanje sadržaja na velikom zaslonu. Minibeam Nano može reproducirati i prikazivati filmove, fotografije, glazbu, pa čak i uredske do-

kumente izravno s prijenosnih USB-a. S izdašnom baterijom od 3800 mAh, miniprojektor može do dva sata raditi samo na baterije. Projektor se bežično spaja na pametni telefon putem Miracasta te Wi-Fi Directa. Ugrađena je napredna LED lampa za prikaz bogatih i prirodnih boja, a predviđeni je radni vijek 30 000 sati, što je 10 godina uz 8 sati korištenja dnevno. Funkcija Auto Keystone automatski namješta i kontrolira projicirane slike optimizirajući kut za najbolji doživljaj gledanja. LG Minibeam Nano PV150G bit će dostupan u Hrvatskoj po preporučenoj maloprodajnoj cijeni od oko dvije i pol tisuće kuna.

www.thearmywcap.com

Sportska udruga kadeta HVU-a osnovana krajem lipnja izvanredna je inicijativa i nadamo se da će donijeti novi zamah organiziranom sportu u OSRH. Evo i prilike da vidimo kako to najvišoj razini rade Amerikanci. Stranica www.thearmywcap.com pripada Programu za sportaše svjetske klase američke kopnene vojske (U.S. Army World Class Athlete Program). Pokrenut je 1997. za promociju vrhunskog sporta, ali s jasno određenim ciljem pružanja potpore vojnicima sportašima da dođu u američki olimpijski ili paraolimpijski tim. Dakle, bavi se etabliranim sportskim imenima ili onima koja puno obećavaju. Primjerice, na Olimpijskim igrama u Londonu 2012. američka je vojska imala sedam sportaša. Zanimljivo je da u svojim biografijama staž u vojsci imaju i takve ikone američkog sporta kao što su Joe Louis, Joe DiMaggio, Rocky Marciano ili David Robinson. Kao i sve web-stranice američke vojske, i ova je visokokvalitetna i šarena, s odgovarajućom multimedijiskom galerijom i *ispostavama* na društvenim mrežama.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

Biblijska poruka o боли и смрти долази нам у контексту друштва које размишља упрано супротно. Живимо у раздобљу у којем је живот изгубио сваку vrijednost jer ga se pokušalo промишљати занемарујући Бога или, штoviše, isključujući Бога. Али, пokušaj nije mogao uspjeti

KRIST NIJE NEKI LIJEČNIK VEĆ SPASITELJ

Naime, без Бога живот постаје мрачна игра нagona, неко банално добро које се конзумира. Отуда досада, nemir, потреба utjecanja drogama, алкохолу, сексу i razuzданој забави; отуда svakodnevno насиље које више nije вijest: смрт je i tako вijest сама po себи zbog чудних околности ili чега другог; отуда i strah o razmatranju problema смрти i svih pitanja koje ona postavlja. Zbog тога se moderni čovjek okreće znanosti i medicini tražeći od njih чудо које побједује смрт: али, искreno rečeno, hoće li medicina moći promjeniti način umiranja jer смрт i dalje ostaje i zauvijek će постојати sa svim svojim problemima.

Gledanje Biblije je drugačije. Biblija se odlučno suočava s problemom смрти i u potpunosti se slaže s onim који u смрти vidi uvredu животу, pravi udarac prirođenoj потреби за radošću i za животом које svi primjećujemo. Biblija osjeća svu dramu ljudske боли.

Ipak: Čija je krivica? Kako se rađaju bol i смрт? Tu je odgovor Biblije u potpunosti nov. Čuli smo ga u Knjizi мудrosti, ali mogli bismo dodati i Knjigu postanka, Knjigu o Jobu, meditacije proraka... To je zbir složnih glasova koji kažu: Bog nije stvorio смрт i ne uživa u uništavanju живих бића. Koliko je важна ta истина! Koliko je utješna, koliko je испunjena надом! Bol i смрт nisu Božje djelo, nego su posljedica slobode коју je

Već dio ljudi ulaze u život samo jedan maleni dio, jedan smiješno maleni dio svojeg bića: kao oni bogati škrci koji su umirali jer su trošili samo ono što je i koliko je njima koristilo.

G. BERNANOS

Gomilati novac. Gomilati znanje i iskustva. Gomilati slavu... Tko je više nagomila smatra se boljim, poštениjim, učenijim, inteligenčnjim, popularnijim.
A između svega ovoga općeg gomilanja: Blago siromasima duhom!

A. SINIJAVSKI

Kad je to čovječanstvo osjetilo da je nadišlo granice i mržnju, da je jedna jedina obitelj? Osjetilo je to samo u trenucima боли.

P. MALLOLARI

Bog dao čovjeku i koju je čovjek upotrijebio protiv Бога. Biblija, naime, устраје u predstavljanju Бога као стижене на којој почиња ljudski живот, ali istodobno naglašava strašnu ljudsku моć zbog udaljavanja od Бога te, dakle, umiranje Božjeg djela.

Već je 1956. pisao Lodovico Necchi: *Strašne dane priprema svijetu egoizam koji bjesni. Zavodnici nisu svjesni da pripremaju mjesec, možda godine, pa čak i razdoblja strašnih tragedija, propovijedajući narodu da je ludost gledati тамо где te da raj moramo tražiti овде на земљи. Samovolja je škola svake okrutnosti. Društvo neobuzdane забаве je okrutno društvo, društvo ubojica. A budući da svijet ignorira ljubav koju je propovijedao Krist, tko bi nam znao predvidjeti gdje ćemo završiti?* To je povijest grijeha koja čini pozadinu današnjeg Evandelja. Evandjele nam zapravo predstavlja Krista pred боли i pred смрću. A Isus odmah zauzima stav. On želi ozdravljenje bolesne жене i hvali njezinu poniznu i skrivenu vjeru. Primjećujemo da se жена ponaša gotovo primitivnom jednostavnosću: па ipak Isus joj ne predbacuje jer Бог не gleda vanjski izgled, nego ono što je u srcu. Bilo je mnoštvo ljudi oko Isusa onog дана, па ipak, само je jedna nepoznata жена vjerovala u чудо i Isus to naglašava.

Jednako kao i Jairu, nadstojniku si-

nagoge, On kaže: *Ne boj se! Samo vjeruj!* (Mk 5,36), a zatim je učinio чудо. Božji je stav jasan: ne само да ne želi bol, nego se бори за slobodu (oslobodenje) od боли i izbavljenje od смрти. Али, који je Božji put? Ако је зло произшло из srca čovječjeg, из гrijeha, i oslobođenje долazi из čovjekova srca. Evo зашто kod svakog чуда Isus inzistira na vjeri која je poniznost, svijest o siromaštву, prepustanje Богу. Чудеса заправо nemaju važnost коју им mi pripisujemo: Krist uvijek устраје na vjeri te gotovo umanjuje чудо. Чудо onda postaje plod vjere i argument vjerovanja u Бога te iščekivanja испunjjenja живота који je, zahvaljuјуći vjeri, već rođen u duši. Зашто? Mi vjerujemo da svijet neće ostati uvijek ovakav. Iz iščekivanja se rađa novi način живота: живот као hod, као izlazak, као hodočašće. Из iščekivanja se rađa novi način umiranja: смрт као dolazak, као susret.

Prisjetimo se смрти sv. Franje Asiškog, смрти sv. Terezije iz Lisieuxa, смрти Bernardice Soubirous, смрти Pape Ivana...

Za nas kršćane бол i смрт već su побиједене: Krist je побједник над смрću; vjera u Krista nas čini sudionicima Njegove побједе. *I ovo je побједа што побједи svijet: vjera naša* (1 Iv 5,4). I tako se боли i tjelesne смрти više ne bojimo. Jedno nas plaši: grijeh jer je on prava čovjekova смрт.

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE**

U skladu s člankom 27. stavkom 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 73/13) i Planom prijma osoblja u djelatnu vojnu službu za 2015. godinu, KLASA: 022-03/15-42/02, URBROJ: 50301-09/06-15-2, od 11. veljače 2015., Ministarstvo obrane raspisuje

**JAVNI NATJEČAJ
za ugovorni prijam vojnika/mornara u djelatnu vojnu službu**

U vojničku službu u trajanju od tri godine prima se 275 kandidata za vojnika/mornara s početkom službe 15. rujna 2015.

Probni rad traje šest mjeseci.

Mjesto službe: Republika Hrvatska.

Na javni natječaj (u dalnjem tekstu natječaj) mogu se javiti osobe oba spola.

Kandidati/kinje moraju ispunjavati opće uvjete za prijam u Oružane snage Republike Hrvatske koji su propisani člankom 34. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 73/13).

U službu u Oružane snage Republike Hrvatske ne može biti primljena osoba za čiji prijam postoje zapreke iz članka 35. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 73/13).

Posebni uvjeti za prijam propisani člankom 36. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 73/13) su:

- srednja stručna spremu
- najviše navršenih 27 godina života do kraja 2015.
- odslužen vojni rok ili uspješno završen program dragovoljnog vojnog osposobljavanja.

Na natječaj se mogu prijaviti i kandidati/kinje koji imaju stručnu spremu višu od propisane posebnim uvjetima.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja podnose se područnom odsjeku za poslove obrane prema mjestu prebivališta kandidati/kinje, Središnjici za upravljanje osobljem ili putem ustrojstvene jedinice Oružanih snaga Republike Hrvatske u kojoj se kandidati/kinje nalaze na dragovoljnem vojnem osposobljavanju.

Kandidati/kinje sa završenim dragovoljnim vojnim osposobljavanjem ili odsluženim vojnim rokom vlastoručno potpisane prijave trebaju predati u roku od 15 dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

Kandidati/kinje koji se u vrijeme objave ovog natječaja nalaze na dragovoljnem vojnom osposobljavanju vlastoručno potpisane prijave mogu predati putem ustrojstvene jedinice Oružanih snaga Republike Hrvatske do završetka dragovoljnog vojnog osposobljavanja.

Uz prijavu na natječaj kandidati/kinje dužni su priložiti: presliku osobne iskaznice i rodnog lista, uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak i svjedodžbu/diplomu o završenom obrazovanju.

Uvjerenje da se protiv kandidata/kinje ne vodi kazneni postupak ne smije biti starije od šest mjeseci.

Isprade o ispunjavanju traženih uvjeta prilažu se u neovjerenoj preslici, a prije izbora kandidata/kinje predočit će se izvornik i potvrda Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o do sada ostvarenom stažu osiguranja.

Kandidati/kinje koji ne podnesu pravodobnu i urednu prijavu ili ne ispunjavaju formalne uvjete iz natječaja, ne smatraju se kandidatom/kinjom prijavljenom na natječaj.

Prije prijma u službu u Oružane snage Republike Hrvatske kandidati/kinje prolaze odabirni postupak u skladu s Pravilnikom o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13).

Kriteriji i postupak za utvrđivanje uvjeta propisan je Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 13/14).

Ministarstvo obrane u postupku odabira isključivat će kandidate/kinje koji nisu ispunili uvjete na temelju službenih podataka iz vojne evidencije, rezultata psiholoških testiranja i zdravstvenih pregleda i drugih provjera prema propisima za prijam u djelatnu vojnu službu.

Izbor kandidata provodi Povjerenstvo koje imenuje ministar obrane.

U skladu s potrebama službe, s kandidatima/kinjama koji budu primljeni u djelatnu službu po isteku prvog ugovora može se sklopiti drugi ugovor o vojničkoj službi u trajanju do pet i treći ugovor do šest godina.

